

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

Gimnáziumunk és a kollégium átvételéről

A tárgyalásokról olvashattuk Heves Megyei Hírlap 1997. január 31-i számában:

Tegnap délután Egerben járt *dr. Zakar Polikárp* zirci apát, valamint elődje *dr. Kerekes Károly*. A ciszterci rend főemberei azért látogattak a megyeszékhelyre, mert a megállapodás szerint ez év júliusában szeretné átvenni a *Gárdonyi Géza Gimnáziumot* és az *Ady Endre Kollégiumot*.

Az Egri Polgármesteri Hivatalban tartott megbeszélésen a hivatal érintett munkatársai mellett *Lévai Zsolt*, a Gárdonyi-gimnázium igazgatója is jelen volt.

Az elhúzódozó eszmecsere után kérdeztük *dr. Ringelhann György* polgármestert a tanácskozás kimeneteléről. Mint érdeklődésünkre elmondotta, a város tulajdonképpen 1992 óta a ciszterci renddel közösen működteti az intézményt. Most az utolsó tárgyalássorozat következik: szó van arról, hogy a gimnázium és a kollégium tanárainak megszűnik a közalkalmazotti jogviszonya, s így a munkáltatójuk már nem a város lesz. Az iskola továbbra is koe-dukált marad, s mint az elmúlt négy esztendőben, a beiskolázást ugyancsak a ciszterciek végzik majd. A rend képviselői kinyilvánították szándékukat a kollégium átvételére is. A megegyezések majd csak akkor lépnek érvényre, ha arra a bizottságok és a testület is rábólint.

Március végén a fentiekre kérdeztük *Lévai Zsolt* igazgató urat. „A Rend jogi megbízottja átadta javaslatát az önkormányzatnak – mondotta az igazgató úr –, amelyben az iskola átvétele utáni működésének feltételeit rögzítik. Jelenleg várjuk az önkormányzat illetékeseinek lépéseit.”

Az bizonyos, hogy a Rend csak akkor tudja átvenni a Gimnázium teljes jogú irányítását, ha az ún. közoktatási megállapodást megkötik, így biztosítva az iskola fenntartásához szükséges anyagi fedezetet is.

Sajnos az újságokból lépten-nyomon olvashatunk arról az érthetetlen és méltánytalan megkülönböztetésekről, melyet az egyházi igazgatású iskolákban tapasztalnak. Nagy körültekintéssel kell ezért eljárni a megfelelő jogi garanciák biztosítása érdekében.

Vajon melyik volt a nagyobb próbatétel számunkra – 1950-es szétszórásunk, vagy a mai „összeszórásunk“?

Részletek dr. Kerekes Károly OCist ny. zirci apát 1997. Gyertyaszentelő ünnepén, A Megszentelt Élet Társaságainak Világnapján mondott beszédéből

Nyilvánvaló, hogy Isten Országá építésének minden fázisához hozzátartozik a próbatétel, sőt a próbatételek sora. Ez alól a próbatétel-sorozat alól maga a mi Urunk Jézus Krisztus sem vonta ki magát. És későbbi idők Isten Országát építő szentjeinél mit látunk? Mindnek súlyos megpróbáltatásokon, próbatételeken kellett átmennie. Még a nem vallási, de komoly elkötelezettséget vállalni akaró világi közösségekben is, például a cserkészetben, nagyon fontos felkészítő szerepük van a „próbáknak“, a különféle próbatételeken való helytállásnak.

Ilyen összefüggésekbe, ilyen távlatokba állítsuk bele a magyarországi szerzetesek-szerzetesnők 1950-es szétszórását és a manapság vállunkra nehezedő „összeszórásai“ próbatételeinket. Nagy kérdés, helyese-e egyáltalán úgy fogalmaznunk, hogy melyik (volt) nehezebb. Egy biztos, hogy mind a kettő nehéz. Mégis azt kell mondanunk, hogy az 1950-es próbatételt kényszerű

menetrend szerint élénk írták nyakunkon ülő sötét hatmak. Nem szólhattunk bele a lebonyolításukba. Ezeket a napjainkban megvalósuló próbatételeket az Úristen nem akarja nélkülünk, a mi személyes felelősségvállalásunk nélkül megvalósítani. Akkor (1950-ben) – hogy úgy mondjuk –, kész helyzet elé állított bennünket az Isten: tetszik vagy nem tetszik, indulj! Az mindenki előtt világos, hogy a leépítés (azaz a lerombolás) forgatókönyvét megírni mindig könnyebb, mint a felépítést (azaz életrekelést). Különösen negyvenévnnyi „mélyhűtött“ állapot után megöregedve, a közösségi életnek mind külső lehetőségeitől, mind belső menetekészségeitől megfosztva. – És még valami fontosat meg kell említenünk az akkori lélektani helyzetünkről. „Akkor“ ugyanis mindenki azt érezte: Most minket Krisztusért üldöznek, és ezért bírhatjuk nemcsak az Isten segítő kegyelmét, hanem a jóakarató emberek, sőt az egész „szabad világ“

szimpátiáját. – Most mi a helyzet? Lassan már nyolc éve lesz, hogy elhangzott fölöttünk a „szó“: Többé már nem számít államellenes összeesküvésnek, ha a szerzetesek összeköltöznek...

Ma hol tartunk? Hiszen a negyvenegynehány évvel ezelőtt legegységesebb szerzetesközösségek tagjai is, éppen az állandósult de más-más életritmust beidegző munkakörökben, „hivatásokban“ vagy egyenesen lehetetlenülésekben éltek. És mos újból egy „az én Országom nem evilágból való“ krisztusi közös élet ritmusát kell magunkénak vallani, aszerint élni és dolgozni... Lehetséges-e ez egyáltalán? Nyugodtan merem mondani és le is írni Isten előtti felelősséggel, hogy ez lehetetlen – emberi erővel. Itt már az isteni hit ábrahám, sőt szűzmáriás szituációjában vagyunk... Máriának mondatott: Embernek ez lehetetlen, de „Istennél semmi sem lehetetlen“ (Lk 1,37).

Két évvel ezelőtt egy római nagykáptalanon két szerzetes-elöljáró esténként visszavonulva arról beszélgetett: Most... Újból... Hogyan?! – Egyikük európai, a másik ázsiai, mindkettő hiteles túlélő a negyvenéves „mélyhútéses“ próbatételek után. Az említett ábrahám és szűzmáriás szituációt az 1 Ján 3,20-ban summázzák: „Ha vádol is szívünk, Isten nagyobb a szívünkénél, ő mindent tud...“ És persze „mindent megtehet“. – Én többet most sem tudok ennél. És megvallom – ha csupán zárójelesen is – nekem ez elég.

Nem csodálkozom azok kudarc-élményein, akik az Isten Országának bennünk élő „hit-gyökere és fundamentuma“ nélkül próbálnak „tökéletességre törekedni“. Bizony ezek lyukas hordóba töltögetnek vödör-vizeket... De bizonyos szempontból még ezeknél is sajnálatra méltóbbak azok, akik hívő keresztény életre vállalkozva

összekeverik evilág „okosságát“ az isteni bölcsességgel. Életből vett példát mondok. Valaki azt mondja: „Állítsuk helyre szerzetesi közösségi életünk hagyományos keretét, de ne vállaljunk vissza saját munkaterületünkön felkínált munkát illetve munkahelyet mindaddig, amíg nincs a kezünkben minden eszköz a zökkenőmentes életvitelre“, – alátámasztva ezt az igényt Jézus evangéliumi szavaival a tornyot építeni akaró emberről, és a hadba vonulni akaró királyról (Lk 24, 25–35). Az óvatoskodó szerzetes itt nem is sejt, hogy ezek a jézusi szavak csak szerves összefüggésükből kimazsolázottan érthetők félre... Még kevésbé emlékezik az ilyen aggodalmaskodó Jézusnak az ugyancsak a Lukács evangéliumban (9,1–3) leírt szavaira, hogy amikor szétküldte apostolait az egész világ „meghódítására“, mit kötött lelkükre és milyen hozománnyal stafirozta ki őket.

Bármely problémánk megoldásához első kérdésünk legyen: *Mit mond erről az Isten?* – Már az eddig idézett evangéliumi szavak hiteles magyarázata is felvázolja előttünk az Istennek szentelt élet sajátos – tehát kifejezetten az Isten Országát építő – arculatát. Van Bibliánk egy újszövetségi irata, mely csodálatos mélységű elmélkedési anyagot hordoz magában az Istennek szentelt életre meghívottak számára:

„Ezért mi is, akiket ekkora sereg hitvalló vesz körül, vessünk el minden terhet, különösen a csábító bünt, és fussuk meg kitartással az előttünk levő küzdőteret. Tekintsünk fel a hit szerzőjére és bevezetőjére, Jézusra, aki a fölkinált öröm helyett a kereszthalált szenvedte el, anélkül, hogy a gyalázzal törődött volna, s most Isten trónjának jobbán ül. Gondoljatok őrá, aki a bűnösök részéről ilyen ellentmondást viselt el, hogy el ne lankadjatok és bensőtökben el ne csüggedjete!“ (Zsid 12,1–3).

Néhány adat a Gárdonyi Gimnáziumról

Egyetemre ill. főiskolára felvett tanulók:

A Gárdonyi gimnáziumban 1996-ban **245** diák érettségizett, akik közül továbbtanulásra jelentkezett a **219** fő, a végzősök 89,4%-a. A jelentkezők közül **133** főt vettek fel főiskolára ill. egyetemre, ami 60,7%-os arányt jelent.

1997/98 évi beiskolázásról:

A következő tanévre induló 5. osztályba összesen **162** tanuló nyert felvételt. Az iskolában ezenkívül két – szakmát adó – ötödik évfolyam is indul:
– *Gyermek és ifjúságvédelmi ügyintéző szak*
– *Számítógép kezelői szak*, ez utóbbin heti 15 órában angol vagy német nyelvet is tanulnak.

&&&

Iskolánk történetéből...

A kezdetek

1776. fontos fordulópont a magyar földön élő ciszterciak életében: ez év november 8-án adta át Vörös Antal budai tankerületi főigazgató, a helytartótanács rendelete értelmében, a volt egri jezsuita kollégiumot és gimnáziumot

a ciszterciak pásztói előljárójának, Breitler Methódnak. Ez az esemény, amely egy hosszú és gazdag tanító-nevelő munkásság elindítója lett, és mélyrehatóan átalakította a ciszterci életet, nem volt gondos tervezés,

alapos előkészítés eredménye. Éppen ellenkezőleg: a körülmények nyomása alatt, hirtelen elhatározásból született, mind a polgári hatóságok, mind a rend részéről. A VIII. Század végén, a felvilágosodás korában, a köznevelés előmozdítása a legfontosabb kormányzati teendők közé számított, viszont a jezsuita rend 1773-as eltörlése Magyarországon, mint más országokban is, rendkívül nehéz helyzetet teremtett a közoktatásban. Így a kormány minél előbb pótolni akarta a veszteséget, elsősorban a korábban rendszeres iskolai munkát nem végző szerzetesek bekapcsolásával. Az egri gimnázium esetében Szent Bernát fiaira esett a választás: a közeli Pásztón a morvaországi Velehrádból való ciszterciek kis csoportja próbálta a szerzeteséletet felújítani és új otthonot teremteni a török pusztítás után. Ezek számára a rendszeres gimnáziumi oktatás átvétele a lehetetlenséggel határos vállalkozás volt: a rendtagok csehül vagy németül beszéltek, csak Breitler tanult meg valamennyire magyarul; szakképzettségük nem volt, a tanítás módszereit nem ismerték; és hozzá még a pilisi és pásztói apátság visszaszerzett birtokainak jövedelme távolról sem volt elég az egri rendház és a nagy iskola fenntartására. Breitler ambíciója és romantikus optimizmusa kellett ahhoz, hogy hirtelen elhatározással igent mondjon, még mielőtt a velehrádi apátot értesíthette és beleegyezését kikérhette volna.

(Részletek *Cszimazia Placid OCist :A magyar ciszterciek és a szerzetesi hivatás* c. írásából. Megjelent a *Ciszterci lelki-ség* című kiadványban.)

Egy televíziós szentmise emlékére.

Nagyon meglepődött és megörült, amikor a heti televíziós műsort böngészte és a Magyar – *közszolgálati* – Televízió műsorában olvasta, hogy vasárnap délelőtt szentmisét közvetítenek a Piarista kápolnából. A jelzett időpontban valóban megkezdődött a mise és öröm töltötte el, amikor a kamera végig pásztázott a sok, imádkozó diákon. „Ez pontosan olyanok, mint mi voltunk annak idején“ – állapította meg jólesően!

(Emlékezik Hám Lajos, hatvan éve, 1937-ben érettségizett diáktársunk)

Egri diákélet anno 1937–1944.

Vajk tanár úrnál valamilyen külön dolgozatot írunk „csak úgy“ papírlapokra. Önelemző vallomást várt tőlünk meghatározott belső tulajdonságunkról.
– „Te nem írtad rá a nevedet, Mohi“, mondja, mikor összeszedi.
– „Még nem fejlődött ki az írói öntudata“, szól közbe Székely Gyurka.

Lieszkovszky Gyszi felel magyarból Baghy tanár úrnál. A magyar középkorról, a kolostori életről, Ráskay Lea és társai Istennek szentelt életéről kellene beszélni. De mit is?...

A hivatalos átadással még távolról sem oldódtak meg a nehézségek. ... A tényleges tanítói munkát még jóideig nagyjából egyházmegyei papok végzik, jezsuita igazgató vezetésével, míg lassanként ciszterci tanárok is munkába léphettek. A lassan nekilendülő jó munkát szinte teljesen megsemmisítették II. József császár rendelkezései, ... melyekkel 1787-ben a pilisi és a pásztói apátságot is önkényesen megszüntette.

És mégis: az elültetett mag gyökeret vert és kihajtott a mostoha körülmények ellenére is. A ciszterci tanító munka elindult... Hogy jó munkát végeztek, arra tanúság Bihari Ferenc igazgatónak a velehrádi apáthoz 1rt levele 1181 végén, amelyben kiemeli, hogy az iskola népszerű az egész környéken, és „Nagyságod fiai jól tanítanak.“ Az 1787-es feloszlás után sem szakadt meg a folytonosság: ha el kellett hagyniok a rendházat, néhányan Egerben maradtak, tovább tanítottak az iskolában, és próbáltak harcolni jogaik visszaszerzéséért. Amikor hosszú huzavona után, 1802-ben I. Ferenc visszaállította a pilis-pásztói kettős apátságot, most már önálló magyar apátságként, a kiváló képzettségű és buzgó Schumann Teofil apát alatt az egri ház létszámban is, eredményes iskolai munkában is szép fejlődésnek indult.

Visszatekintve ezekre a szinte kilátástalanul nehéz első évtizedekre, lehetetlen nem látnunk a gondviselés irányító kezét a politika útvesztői és az emberi érdekek ütközései között is...

És amikor a kórusra kúszott a kamera lencséje, s a kórus énekét hallotta, csoda történt. Lehunyta a szemét és a hely átváltott az ő régi, ciszterci templomi kórusára. Már ők énekeltek ott és Rássy tanár úr dirigált széles mozdulatokkal. És Kiss Kálmán ült az orgonánál.

Pár pillanat volt az egész! De ő nagyon boldog volt. Ezekben a pillanatokban újra 18 éves volt és a szeme sarkából lepergett egy könnycsepp...

Megvan. A kódexek!... (Nyomatékkal, szinte szemrehányóan) „...és ezek egész éjjel kódexeket másoltak!“

Négyesével sorakoztatja az énekkart Rássy tanár úr a nagyudvaron. Szokatlan, mert hármásával, vagy kettesével szoktuk. El is hibázom, nagy zavaromban keresem azt a negyedik helyet.

– „Megbuzsz számtanból!“ dördül rám a tanár úr.

Meggondolatlan kaland súlyos árnya nyomaszt vagy hatunkat – Sziklai, Sasvári, mint mindig, és valahogyan Brückler

Sanyi is –: Endrédy apátúr régimódi kis nyitott autócskáján szórakoztunk – talán érettségi szünetben – a gazdasági udvarban. (Kakuk Jenci hozott bele a patikából a zsebpénzén két deci tisztabenzint.) Most Palos igazgató úr előtt állunk irodájában glédában és büntudatosan. Elsőként, mint legmagasabb, jobb szárnyon Brückler Sanyi. „Szabj ki magadra büntetést!” szól hozzá a parancs. Sanyi – ahogy szokta – rezzenéstelen faképpel áll. Gondolkodik. Végre kimondja: „Hat pofon.” „Számár vagy, fiam”, mondja az igazgató úr. „Jófeltételre, önmegtagadásra gondolj!” Megkönnyebbülve hangzanak sorban a lemondások ponyvasalvasásról, moziba-menésről, fagyalatról, más kívánatos földi javakról. S azok jóváhagyatnak.

Epilógus: évtizedek múlva Székesfehérvárott látogattam meg Palos igazgató urat. Szóba kerülnek egykori nevelési titkok, azok mai aktualitása, s a kemény fegyelem kérdése. („Igazgató úr alázatosan jelentem, parancsára megjelentem!”; – „Holnap jelentkezel bevarrott zsebbel!” – (bünteté-

sül a tízpercben zsebre dugott kézéért); – „Egy hétig nem hordhatsz diáksapkát!” (büntetésül a Himnusz alatti fegyelemzetlenségért.)

Nem soroltam fel, csak gondoltam rá. S az Igazgató úr válasza:– „A fegyelem nevelői célja mindig az önfegyelem kialakítása” – cseng máig bennem a szava...

Az idők ködén át már „arany”-nak tűnő mondások a Foglárból, Petróczky prefektus úr szájából:

– „Kézállást csinálók – hallod – a szádon!”

– „Összerugdoslak – hallod – mint huszár a lovát!”

– „Emberszag van – halljátok –nyissátok ki az ablakot!”

S a sokszor elsorolt utasítás-sor a stúdium-idő végeztével:

„Tintát-tollat eltenni,

a WC-re kimenni,

Vancsik szaladj csengetni!”

Emlékezik: Mohi György (1944)

●●●●●●●●

Könyvekről, melyeket diáktársaink írtak

Ezerkilencszázkilencvenhat – Farkas András versei

A nemrég meghalt kedves diáktársunknak – *Lupusznak* – immár 21-ik kötetét tarthatjuk kezünkben, tele a szigorú szabályok szerint készült szonettekkel. „*Gyermekkorom fogadalmával nyitom ezt a kötetet: Ad maiorem Dei gloriam!*” – olvashatjuk a bevezető sorokban, és mi tudjuk, ezt a fogadalmát élete végéig megtartotta.

Aki örömét leli a szép versekben, melyeknek szeretetére még az egri gimnázium padjaiban tanítottak meg bennünket, az bizonyára szívesen olvasgat ebből a formás kis könyvecskéből.

Ízeitől egy kedves kis vers – *Karácsonyi szonettek I.*

Megszületett új számtanom,
Hetek óta csak osztok,
Szorzok, össze is adom,
Hogy dőlne rám az oszlop,

Számok szerint tapasztalom,
Ha egy zsebet kifosztok,
Máshol nem nő nagyobb halom,
Sok tervem egyre foszlóbb,

Mégis, ha nem felső fokon,
Valami már gyarapodik,
A rendszeres gyakorlat

Mélyén a jég felolvad,
A kérge cikk-cakkban reped –
Lehet, hogy ez a szeretet?

Külön kedves érdekessége a kötetnek, hogy 7 éves unokájának, *Rózsa Tamásnak* a grafikái díszítik.

Balázs András: Csak hobbim volt a repülés – 1936–1942

Még az antivilágbeli időkben, a Metro-klub-i összejöveteleinken, szívesen hallgattuk *Balázs Bandi* diáktársunk jóízű történeteit szerelméről a repülésről. Hál' Istennek most ezeket olvashatjuk is. Az ember nem is tudja könnyen letenni a kis könyvet, amelyben – igen jó, olvasmányos stílusban elbeszélve – élvezhetjük és megismerhetjük hobbija mellett az egyetemi diákélet, majd a kezdődő háborús világ máshol nem olvasható sok érdekességét. Köszönjük a kellemes órákat.

Bandi a legutóbbi 1997. márciusi összejövetelünkön elmondotta, hogy tovább folytatja munkáját és az 1942 utáni időkről is olvashatunk majd. Várjuk!

(O.Gy.)

Tanáraink voltak . . .

FALUBÍRÓ Győző Miklós

1908. november 10-én született a Vas megyei Muraszombaton (ma Szlovénia). Középiskoláját Szentgottárdon végezte. 1926. augusztus 29-én lépett a ciszterci rendbe. Áldozópappá 1931. július 5-én szentelték. 1931–35 között egyetemi hallgató a budapesti Pázmány Péter Tudomány Egyetemen, ahol latin-történelem szakos tanári képzést szerzett, majd 1935-től segédlelkész Hercegfalván. A tanári pályáját 1938 szeptemberében Egerben kezdte, majd 1944-től 1948-ig – az iskolák államosításáig – Baján tanított. 1948-tól ugyanitt káplán a Szent József plébánián. 1950. június 9-én éjszaka a bajai rendházból deportálják Kunszentmártonba. A szétszórás után a Bács megyei Vaskúton volt kántor. 1964-ben nővérét látogatni az USA-ba utazott és 1965-ben ismét otthonra talált Irvingben (Texas) az Our Lady of Dallas ciszterci apátságban. Itt a középiskolában zongoraórákat adott, 1971-től a Forth Worth-i nővérek lelkiatyjaként működött. 1975 június 4-én halt meg Irvingben. Június 6-án Dallas-i Calvary Hill temetőben helyezték örök nyugalomra. Ő volt a dallasi magyar ciszterciek első halottja.

A zenével nevelt

Lehet-e a diáknak legkedvesebb tanára olyan pedagógus, aki nem tanította? Ha az iskolát nevelő, nem pedig pusztán oktató intézménynek tartjuk, akkor bátran kimondhatjuk: lehet.

Az a tanárom, akire a legnagyobb meghatottsággal emlékszem vissza, nem tanított az osztályunkban. Mint az iskola szimfonikus zenekarának vezetőjével kerültem vele kapcsolatba. Ennek már negyven esztendeje

Mielőtt átvette volna a zenekart, addig csupán kisebb jelentőségű romantikus zeneszerzők műveit tanultuk be az ünnepélyekre, színelőadásokra. Az ő programja egészen más volt: Mozart, Haydn műveit kezdtük játszani. A változás – az igazi nagy zene bevonulása iskolánkba – különösen a körülmények miatt volt jelentős: az emberi kultúra egyik legkifinomultabb jelensége, a 18. Század művészete kapott helyet olyan időben, amikor az élet hónapról hónapra brutálisabb lett. Csak harmincegynéhányan muzsikáltunk a zenekarban, de hallgatóságunk volt az egész iskola, a szülők, a város zenekedvelő polgárai, és tudomást vett rólunk a helyi sajtó.

Többször barátként beszélgettem vele. Ma inkább barátomnak, mint tanáromnak érzem, ha gondolok rá. Őszintén megmondtam neki: csodálom, hogy egész szimfóniákat be tud tanítani. Azt felelte: „Nem boszorkányság. Nem is művészet. Csak pedagógia.“

Az első sikerek után eszembe jutott, hogy jó lenne a kortárs magyar zenével is próbálkozni. Ő eleinte húzódozott tőle, félt, hogy nem tudunk a feladattal megbirkózni. Igyekeztem rábírni, hogy tegyünk próbát Kodálylyal. Hallgatott rám. Sikerült.

Vezényelte Haydn, Mozart, Kodály műveit, míg a háború ki nem ütötte a hangszeres diákjai kezéből.

A közös zenélésnek rendkívüli a nevelő ereje. Nem becsülöm érdeme alatt az énekkart, hiszen Kodály ezt állította elénk a művészi tevékenység és a humánus példajaként, de a szimfonikus zenekar munkájának magas feszültségét más együttesben átélni nem lehet. Az akkori iskolánk énekkara, mivel koedukáció nem volt, nem is tekinthető igazi vegyes karnak, a női szólamokat a kisebb fiúk énekelték. Számomra életem egyetlen és azóta sem ismétlődő lehetősége volt, hogy hangszeres tevékenységben részt vegyek (fuvolás voltam), s egyben a hit forrása is azokban a napokban, amikor a hivatalos „követelmények“ szerint saját létjogosultságomban is kételkednem kellett volna. Érzelmi és értelmi nevelés volt, a legjava fajtából, akarati nevelés is – mert az eredményért nagyon meg kellett küzdeni – , és a maga módján politikai nevelés is.

Azokban a napokban... Tanárom érdemét senki sem vitatta. De megbízatásának rangja a hivatalos feladatok hierarchiájában jóval lejjebb volt, mint a leventeparancsnok és a cserkészparancsnoké.

„Csak pedagógia?“ Amikor tanár-karnagyunkra gondolok, nemcsak a szeretet és barátság kíséri az emlékezést, hanem az irigység is. Harminc évnél most már hosszabb pedagógiai pályámon soha nem került a kezembe olyan nagy hatású pedagógiai eszköz, amilyen az övé volt. A tanteremben, állítólag nem bizonyult a legjobb tanárnak. Lehet, hogy valóban nem volt az. De nevelni tudott: a neki való helyen, a pulpituson – s adni a tanítványainak, többet, mint pályatársai. Tehette: az emberiség legjobbjai közül választotta a segítőtársakat.

Dr. Bán Ervin

(Megjelent a *Pedagógusok Lapja* 1980. január 15-i számában)

Érettségi találkozót terveznek 1997-ben:

- 60 éve – 1937-ben– végzetek június 8-án Egerben – szervező dr. Pataky Árpád (Bp.);
 55 éve – 1942-ben– végzetek június 7–8-án Egerben – szervező: Molnár Tamás (Bp.);
 50 éve – 1947-ben– végzetek július 14–15-én Egerben – szervező: Szelényi György (Eger);

.....

- 56 éve – 1941-ben– végzetek május 24-án Jászkiséren – szervező: Győri János (Jászkisér) és dr. László Ferenc (Bp.)
 53 éve – 1944-ben– végzetek június 14-én Egerben – szervező: Wolsky Agenor (Eger).

hírek...hírek...hírek...

- **Dr. Debreceni Sixtus OCist**, a Szent Bernát templom volt plébánosa emléktáblájának – melyet végül is a templom előterében helyeztek el – megáldása február 21-én volt. A szertartást *dr. Kovács Endre* püspök, a diákszövetségünk elnöke végezte *dr. Kerekes Károly* OCist ny. zirci apát, *Mozsgai Tádé* OCist egri házfőnök, valamint a két szerzetes testvér *Debreceni Gyula és Miklós* koncelebrációjával. A leleplezés és koszorúzás után a megjelent tagtársaink és Sixtus atyára még ma is kegyelettel emlékező egri hívek főhajtással és virággal tisztelegtek az emléktábla előtt, melyen a következőket olvashatjuk:

DR. DEBRECENI SIXTUS
 1917 – 1954
 CISZTERCI PLÉBÁNOST 1954. FEBRUÁR 21-ÉN
 MÁIG TISZTÁZATLAN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT
 A SZÉCHENYI UTCÁN HALÁLRA GÁZOLTÁK...
 EMLÉKÉT ŐRZI EGER HÍVŐ NÉPE
 ÉS E TÁBLÁT ÁLLÍTÓ
 CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG
 1977

(dr.Száva J.)

- **Jóteköny célú hangverseny volt** a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya jegyzőjének – *v. Barta Istvánnak* szervezésében február 9-én vasárnap este a Szent Bernát ciszterci templomban annak felújítása javára. *Dr. Kovács Endre* püspök megnyitó szavai után *Mozsgai Tádé* OCist egri házfőnök konferálásával *Pászty Julia*, *Marcis Demeter* (diáktársunk), és *Kovács Emese* igen nivós, művészi énekszámait, valamint *Karosi Bálint* szép orgonajátékát hallhatta a mintegy 160 főnyi közönség. A belépés díjtalan volt, de a megjelent, főleg diákszövetségi tagság és a templomot szerető hívek adományából 80 ezer forint gyűlt össze a templomtető költségeire. A hangverseny után az előadó művészekkel hangulatos, baráti beszélgetést folytattak a rendezők.

A hangverseny műsora:

J. S. Bach:

g - moll korálelőjáték (Nun komm der Heiden Heiland)

„Bist du bei mir” – ária a Geistliche Lieder-ből

„Quia fecit mihi magna” – ária a Magnificatból

„Ó örvendj én szívem” – ária a Pünkösdi kantátákból

Korálelőjáték: „Wachet auf, ruft uns die Stimme”

Händel : Xerxes - Largo – ária

Vivaldi: Gloria - „Domine Deus” – ária

Beethoven: Die Ehre Gottes aus der Natur

J. S. Bach: d-moll concerto Vivaldi nyomán

Rossini: Petite messe solennelle - „Crucifixus” – ária

Gounod: Parce Domine

C. Franck: a-moll koral

(dr.Száva J.)

- **Fertálmester avatás** volt immár másodszor február 15-én délelőtt az egri bazilikában. A 10 órakor kezdődő szentmisére négy díszhuszár és 10 katonai középiskolás zászlóvivő kíséretében vonult be fekete köpenyben, bottal az elmúlt évi és a most tisztségét leadó 14 fertálmester – köztük *dr. Ringelhann Béla* és *dr. Hibay György* diáktársaink –, valamint a „suttogó” során megválasztott 14 új fertálmester, közöttük *v. Bartha István* diáktársunk, aki a Károlyvárosban tölti be ezt a tisztséget. A miséző *Czakó István* kanonok-plébános beszédében méltatta ennek a régi intéz-

ménynek erkölcsi jelentőségét, majd *dr. Ringelhann György* polgármester a fertálymesterség kialakulásáról és polgári jelentőségéről beszélt.

Diákkori Úrnapi körmeneteken az érsek baldachinja mellett két sorban fekete „százcímű köpenyes” szalagos botos komoly egri polgárok, *negyedmesterek* vittek vastag, égő díszgyertyákat. A bársonygalléros köpenyűeknek piros volt a bélése és nagy ezüst csat fogta össze a gallért. A fertálymesterség a török kitakarodása idejéig nyúlik vissza., amikor a városi magisztrátus még csak a főbíróból és néhány tanácstagból állott. Végrehajtó apparátus még nem létezett, ennek megvalósítására létesült a polgárok önszerveződése, akik maguk közül közmegebecsülésben álló, feddhetetlen életű – akkor ez is követelmény volt: írni, olvasni tudó – előljárót választottak. Tekintve, hogy a töröktől felszabadult, fallal körülvett város négy negyedre – fertályra (Viertel) – oszlott, ezek élére kerültek a fertálymesterek. Akkor igen fontos funkciót töltöttek be, mint a főbíró dekrétumainak végrehajtói, a rend, a jó-erkölcs őrei, stb. Természetesen idők múltával csökkent a feladatuk, mert átvette helyét a városi apparátus, a „városháza”. Így később, főleg már ebben az évszázadban inkább csak polgári tisztségnek számított. Teljesen és tisztán demokratikus intézmény, hiszen életében csak egyszer és csak egy évre megválasztható fertálymesterek között volt érsek és földműves, főispán és iparos ember, tisztviselő, tanító, kereskedő stb. Előírás volt, hogy a fertálymesternek a városnegyedében saját házában kellett lennie. A fertálymesterek egymás közti hivatalos megszólítása: „Barátom-uraimék” volt. A kijelölésüket az ún. „suttogó”, előzte meg. Ilyen tisztség régebben csak Egerben Vácott, Aradon és Kolozsvárott volt fellelhető.

1931-ben megalakult Negyedmesteri Testületnek az első elnöke gimnáziumunk egykori igazgatója, maga is korábban fertálymester, *dr. Kürti Menyhért* volt. *Dr. Palos Bernardin*, majd *dr. Hegyi Kapisztrán*, iskolánk volt igazgatói is voltak fertálymesterek.

Ez a nemes hagyomány 1950-től megszűnt, és csak 1996-tól ébresztették fel az egri lokálpatrióták. A negyedmestereknek ma nincs kifejezett feladatuk. Talán idővel, amikor egy-egy negyedben több volt fertálymester él már, ezek szava, példája a közjó érdekében hatékonyabbak lesznek.

(*Dr. Hibay György*, volt fertálymester)

• **A Ciszterci Rendről:**

– Meghalt *Kelety Jenő Géza* OCist, aranymiséis áldozópap középiskolai tanár 1997. március 6-án, életének 74. évében. Temetése március 13-án volt a Zirci temető Ciszterciak Sírkertjében.

Géza atya 1943. augusztus 29-én lépett a Ciszterci Rendbe. Az államosítás és a szétszórás nem tette számára lehetővé, hogy taníthasson. 1948 után hitoktató, segédlelkész, kántor, majd 1955–57 között börtönben. Csak 1970-től gyakorolhatta ismét papi hivatását, utoljára 1990-től haláláig Csákberényben volt plébános. Itt többek között ciszterci cserkészcsapatot szervezett, és cserkészházat épített.

– Március 31-én húsvéthétfőn szenteli áldozó pappá *Primász Róbert Gábor* diakonust a zirci bazilikában *dr. Szendi József* veszprémi érsek. Az újraindulás után ő a harmadik felszentelt ciszterci szerzetespap.

• **A Budai Szent Imre Ciszterci Gimnázium** visszaadásának ügye jól halad: augusztus elsejétől ismét a Ciszterci Rend irányításával működik. A Rend ez év februárjában 10 évre megkötötte az ún. közoktatási megállapodást a budapesti XI. kerületi önkormányzattal. A tájékoztatás szerint az államosítás után József Attila nevét viselő gimnázium más épületben továbbra is működik a kerületben, de átmenetileg még részben a Szent Imrében is maradnak az ott indult világi →józsefattilás« – osztályok. „...A tavalyi három (ciszterci) első osztállyal szemben az idén már hat új osztály indul 30–32 fős létszámmal. Az intézmény alapvető törekvése, hogy ne csak oktassanak, hanem neveljenek is. A ciszterciak mellett a velük dolgozni akaró, és hasonló lelkületű kiváló világi tanárok nagy része is itt marad. Az, hogy a rend együtt működik a világiakkal, természetes, és megfelel a zsinat szellemének: fontos a világiak megbecsülése, az ő adottságaik, karizmájuk figyelembevételé...“ – olvashatjuk a Magyar Kurir 1997. március 18-i számában *Brückner Ákos Előd* OCist atyával, a Budai Szent Imre Ciszterci Plébánia plébánosával – többek között a gimnázium jövőjéről is – folytatott beszélgetésben.

• **A II. világháború egri ciszterci diák áldozatai** emléktáblája kiegészítéséről az 1996. karácsonyi számunkban közöltünk felhívást.

Eddig a következő adatokat kaptuk: A decemberi budapesti összejövetelünkön résztvevők javasolták *Fülöp László* (1942), *Kormos László* (1941) és *Balássy László* (1936) a II. világháborús események következtében elhunyt diáktársaink felvételét az emléktáblára.

Hám László (1937) diáktársunk levelében két osztálytársáról írt, kiknek neve hiányzik a Pro Patria tábláról: *Kovács Ferenc* I, aki a Donnál; valamint *Schall Emil* (1937), akit mint német nevűt (felszentelt papot) hurcoltak el és a lágerben pusztult el.

Köszönjük az együttérző figyelmet, és újból kérjük, hogy aki a II. világháború áldozataként elhunyt diáktársunkról – akinek neve nem szerepel az emléktáblán – tud, levélben vagy más úton – név, évfolyam, halál időpontja, esetleg halálának körülményei feltüntetésével – közölje.

† † † † † HALOTTAINK † † † † †

Dr. Farkas András
1919–1997

1997. január 28-án Budapesten elhunyt dr. Farkas András 1938-ban érettségizett diáktársunk, aki az újjáalakult Ciszterci Diákszövetségnek 1989 májusában Nagyvenyimbén megválasztott első elnöke volt. Február 5-én nagy részvét mellett temették az egri Hatvani Temetőben. Gyászoló családjá mellett jelen voltak nagy számban a Ciszterci Diákszövetség tagjai és Eger társadalmának reprezentánsai. A temetési szertartást végző *Csontos Barna* kanonok az elhunyt mélyes hitét, magyarságát és igazságszeretét méltatta. A diáktársak nevében *dr. Kerekes Lajos* – az egri diákszövetség alelnöke – mint az Egri Öregdiákok Baráti Társaságának elnöke vett búcsút:

„Váratlan halálod híre megdöbbenetete az embereket városszerte, sőt országszerte. Megdöbbenésemben egy tudós kutató felkiáltása jutott eszembe: Mit tudnánk mi az életről, ha nem lennének halottaink? – Valóban ilyenkor érezzük e felkiáltás jogosságát.

Életed, mint gyorsan mozgó film pereg le előttünk. Érettségi a Ciszterci Gimnáziumban, jogidoktorátus dr. Óriás Nándor és professzor társai irányításával, majd bedobva a nagybetűs Élet sűrűjébe, a legnehezebb történelmi korszakban is alkotó munkát végeztél. Személyedben a költőt, a kritikust, az újságíró, sőt a jogászt is méltatta a 77napokban megjelent helyi sajtó. Mint az Egri Öregdiákok Baráti Társasága egyik alapító tagjának és alelnökének mondok köszönetet pótolhatatlan eredményes, áldásos tevékenységedért. Több mint tíz évvel ezelőtt, 1986-ban – mint mondani szokás a fű alatt – kezdtük el a szervező munkát Chikán Zoli barátunkkal., s az eyesületi munkában Te egészen halálodig aktív segítőtársam voltál.

*A lelkedben igazán jó földbe hullott az a vetőmag, amelyet a ciszterci tanárok beléd vetettek. Ez a vetés gazdag termést hozott Eger város kulturális, társadalmi és irodalmi életében. Életed és munkásságod bizonyította, hogy cselekvő keresztény katolikus és igaz magyar – és mindenek előtt hűséges és lelkes **egri** voltál...Emléked megőrizzük azzal is, hogy nyomdokaidon szeretnénk járni... „ – fejeződött be dr. Kerekes Lajos gyászbeszéde*

A Magyar Ciszterci Diákok Szövetsége nevében *dr. Nemes Zoltán* elnök búcsúzott:

„Kedves Bandikám, Kedves Lupus Diáktestvérünk! – Mert mi, a Magyar Ciszterci Diákok Szövetségének tagjai csak így hívtunk Téged! Téged, akit nagyra becsültünk, mert kemény „negyven évig tartó komor sötét éjszakában“ elsők között voltál, aki derengő fényt tudtál gyújtani a keresztény lelkekben. Lehetséges, hogy első próbálkozásaidat még egy régi »irkalapra« írtad – és az kezdett el lobogni és világítani! De később egyre nagyobb fényeket tudtál bennünk gyújtani... Baja, Buda, Eger, Pécs, Székesfehérvár ciszterci gimnáziumainak volt diákjai ezért választottak Téged a ciszterci diákok első, országos elnökévé, mert tudtál nekünk becsületes irányt mutatni!... Köszönjük életed e gazdag értékeit... Velel vagyunk, és értékeljük azokat a „nagyszerű fényeket“, amelyeket mindnyájunkban gyújtottál. Nyugodjál békében, a zászlót visszük tovább! Kedves emlékedet őrizzük!

Ezenkívül még *dr. Löffler Erzsébet* városi kulturális tanácsnok és *Várkonyi György* városi tanácsnok búcsúztatták. Az engesztelő szentmise Budapesten, a Krisztinavárosi Plébániatemplomban február 7-én volt, melyen több Budapesten élő diáktársunk is megjelent.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

dr. Vályi Aurél (1939) – Siófok,
Detky János (1940) – Budapest
Csányi Lajos (1949) – Budapest

Requiescant in pace!

Ha a legközelebbi Egri FEHÉR/FEKETE hírekben közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel.:(1) 186 2295 (új szám!!)— címére.

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

49 év után ismét ciszterci gimnázium Egerben

Eger város közgyűlése 1997. május 27-én tárgyalta a Ciszterci Renddel kötendő megállapodás tervezetét. Az előterjesztett indítványt a közgyűlés imponáló többséggel, 20:4 arányban szavazta meg. Ezzel elhárult minden akadály a gimnázium átvételéről. 1997. szeptemberétől ismét a Ciszterci Rend a Gimnázium működtetője és fenntartója. A megállapodást – a végleges szöveg elkészítése után – egy későbbi időpontban *dr. Zakar Polikárp* zirci apátúr és *dr. Ringelhann György* egri polgármester úr fogja aláírni.

Hosszú előkészítő munka előzte meg ezt a döntést, melynek elfogadását a Diákszövetségünk tagjai is elősegítették.

A megállapodás tartalmazza a Rend oktatási és nevelési feltételeinek tárgyi feltételeit. Meghatározza az iskolában tanulók illetve a tanulócsoportok létszámát, és részletezi a tanulók számára nyújtandó „szolgáltatásokat”. Az oktatási és nevelési feladatokat a Rend a jelenlegi tanári karral kívánja folytatni. A tanárok nyilatkozhatnak, hogy vállalják-e a további munkát a ciszterci gimnáziumban, és a Rend is kinyilvánította, kikkel kívánja az oktató-nevelő munkát folytatni.

A gimnázium *Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola* néven, a kollégium pedig *Szent Erzsébet Kollégium* néven kíván működni.

A közgyűlésen a Rendet képviselő *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apát is felszólalt:

Tisztelt Polgármester úr, Tisztelt Közgyűlés!

Nem tudom, van-e itt valaki, aki negyvenkilenc esztendővel ezelőtt itt volt. Akkor amikor a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumát át kellett adnunk egy egészen más világnézetű oktatás számára. De akkor világosan megmondták, hogy azért kell mennünk, mert egy más világnézet kezdődik. Megköszöntük szépen...

Ezt a szót, ami itt előbb elhangzott: „követel”, meg „ennyit követel” – nem tudom, hogy honnan vette az illető hozzászóló – soha egyetlen egy helyen le nem írtuk, el nem mondtuk. Hanem azt mondtuk – a Ciszterci Rend Magyarországon immár 855 éve dolgozik, az egri gimnáziumban igaz, hogy csak 1776 óta, amikor az a bizonyos Beitler Metód egyetlen egy szóra vállalta – *amit mi tudunk adni, szívesen adjuk*. Nem volt több az induláskor a ciszterci, mint ahányan most vagyunk, és lám nem dőlt össze a világ, sőt...

Még egy mondatot ehhez: Már a rendszerváltás előtti években felvettem a kapcsolatot mind az iskola, mind az önkormányzat előző rendszerbeli hivatalos személyeivel és ők azt mondták – volt aki emlékezett erre a bizonyos most 49 évvel ezelőtti gesztusra – : *legalább módja lesz jóvátenni Egernek azt, amit akkor úgy „vállalt”*. Mindezeket a hozzászólásokat hallva idéztem fel.

Először azt kellett volna mondanom – de a szívemből ez jött először –, hogy *Zakar Polikárp zirci apát úr megbízásából vagyok itt, az ő üdvözlését és köszönetét hozom* mindazoknak, akik már a rendszerváltás előtti időtől kezdve lépésről-lépésre pozitíven álltak hozzá ehhez a kérdéshez, és akiknek kivétel nélkül volt tárgyi ismeretük, és volt illetékességük. Persze véleménykülönbségek voltak, de azt „hogya mi ezt követeljük, hogy ehhez jogunk van”... – ilyen azok mondanak, akik szeretnek mondani valamit, mert akkor felfigyelnek rájuk, de a valósághoz itt ennek semmi köze.

Mindazt ami ebben a megállapodás tervezetben van, a zirci apátúr a Rend nevében elfogadja, és köszönetet mond mindazoknak, akik bármi módon is hozzájárultak ahhoz, hogy itt világosan lássanak az emberek – nem lát még világosan mindenki –, és megszülessék ez a kompromisszum. (A valótlanságokkal való olyan kompromisszum: ha valótlanságokat mondok, hidd el a felét, vagy fogadd el a felét – nem kompromisszum, ez dőre-ség.)

Köszönöm szépen, mondom saját személyemben is, aki már több mint ötven évvel ezelőtt itt tanítottam Egerben, és aki elejétől fogva minden egyes lépésnél ennek a munkának felelős tárgyaló partnere voltam. *Köszönet százszor és ezerszer Eger méltó vezetőinek, képviselőinek, akik nem bólogató jánosként voltak partnerek, hanem igazi, építő tárgyaló felekként.*

Kérem a szavazás a lelkiismeretük szerint történjék. Ne úgy, mint 49 évvel ezelőtt – mert akkor így mondták: „egy új világnézet” –, hanem: *Egernek mi az érdeke, a magyar nevelő oktatásnak mi az érdeke!* – Köszönöm.

Mikor 1988–89-ben Diákszövetségünk újból elindult, szinte egyetlen célkitűzésünk volt: legyen Egerben ismét a Ciszterci Rendé iskolánk, és tanítsák-neveljék az ifjúságunkat – sajnos már az unokáinkat netán csak déd-

unokáinkat – ciszterci szellemben az iskola tanárai. Istennek hála, hogy ezt megélhettük! Tegyük meg továbbra is minden tőlünk telhetőt Alma Materünkért. Semper sit in flore!

75 éves a Ciszterci Diákszövetség

Klébelsberg Kúnó gróf, székesfehérvári öregdiák 1922 márciusában felhívást intézett a volt diáktársaihoz, hogy a Rend öt gimnáziumának egykori növendékei hozzanak létre szövetséget. A korabeli Értesítőnk tanúsága szerint 1922-ben az iskolai záróünnepély után – június 29-én – alakult meg a Diákszövetség Egri Osztálya. „A Szövetség kettős célt tűzött maga elé. Egyrészt szellemi kapcsolatot létesít azok között, akik valamelyik ciszterci gimnázium növendékei voltak, hogy az élet nehéz munkáját a kedves diákvilág emlékeivel edesítsék, másrészt pedig anyagilag segíti a ciszterci gimnáziumokból kikerült s a jelen szomorú időkben sok bajjal küzdő főiskolai hallgatókat...” – olvashatjuk az 1922/23 évi Értesítőben. És ettől kezdve folyamatosan, utoljára az 1943/44-es Évkönyvben találunk híreket a Diákszövetség működéséről. Ekkor összesen 639 tagot számlált az egri osztály, amelyhez hozzájött a 173 fős ifjúsági csoport is.

„Áldja meg az isteni kegyelem Alma Materünket és adja, hogy az a szellem, amelyet mi is innét kaptunk, termékeny talajra találjon a mostani és az ezután következő fiatalság lelkében is, – és az intézet virágzása és az általa nevelt szellemnek aktív életnyilvánulása szolgáljon mindenkor hazánk javára! – olvashatjuk az 1943/44-es Évkönyvünkben. A mai öregdiákok csak ismételni tudjuk az 53 évvel ezelőtt elmondott szép szavakat.

„Mitől katolikus egy katolikus iskola?”

Ezt a különös kérdést kaptam. Körülbástyázva négy kiegészítő kérdéssel:

- Mit akarunk vele elérni?
- Mik a követelmények?
- Minek kell jellemezni?
- A szülők mit várnak tőle?

Megpróbálok először röviden felelni. (Utána majd talán bővebb fejtegetésre vállalkozom.)

Először is tehát: *Mitől katolikus egy katolikus iskola?* – Attól katolikus, hogy organikusan, szervesen egybeépül a Szent Péter és utódai (tehát Jézus által fundamentumként adott apostoliság) fősege alatt közünk és bennünk továbbélő Jézus Krisztussal. Aki valóságos ember, mint mi, de egyben valóságos Isten is, mint az Atya, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság ismeretére (1 Tim 2,4). Azaz a katolikuságnak „statikus” (elvi, dogmatikai) garanciája Jézus Krisztusnak a történelemben való embertesti beépülése. „Dinamikus” (az évszázadokon át térben és időben való) fejlődésének a garanciája pedig a Szentlélektől irányított Magisterium Ecclesiasticum (Egyházi Tanítóhivatal). Vagyis isteni garancia arra, hogy itt és most hogyan kell helyesen értelmezni és alkalmazni az örök isteni tanítást.

Most vegyük sorra a „kiegészítő kérdéseket”:

1) *Mit akarunk vele elérni?* – Elődeink azt mondták, és lényegében ma sincs másképp: Iskoláinkban jó polgárokat akarunk nevelni a földi hazának, és szenteket a mennyeknek.

2) *Mik a követelmények?* – A lehető legmagasabb szellemi tudás illetve képzés elsajátítása mellett az önzetlen (másokért élő) krisztusi emberarc vonásainak kialakítása az önző, másokat eltaposó káini vonások helyett. (Azaz: az „Én, te, ő” sorrend helyett „Ő, te, én” ÖNZETLENSÉGE!)

3) *Minek kell jellemezni?* – H ü s é g n e k ! Hűségnek Istenhez, népünkhöz, családukhöz, önmagunkhoz (= személyes hivatásunkhoz illetve küldetésünkhöz, – az Egyházi Tanítóhivatal mindenkori értelmezése szerint.

4) *A szülők mit várnak tőle?* – Azt is mondhatnánk erre, hogy ezt tőlük kell megkérdezni. Amit mi mondhatunk mégis, két irányban látunk-érezkelünk elvárásokat. Egyik irány külsőséges, érvényesülési szempontok miatt választja a „katolikus iskolát”: sikeres, rangos, sok pénzt kereső sztárokat akar kifuttatni gyermekéből „internacionális egyházi, sőt szupernacionális összeköttetések” szövevényein. (Szégyen, de akadnak ilyenek.) A bensőségesen hívó és az örökkévalóság távlatait kereső szülők viszont azt várják, amit már az első kiegészítő kérdésre adtunk válaszul: jó és hasznos polgárokat a hazának itt a földön, és szenteket a mennyben. Mi természetesen minden erőnkkel ezen munkálkodunk. (A „másságot” mi elviseljük, de nem minden másságot ismerünk el értéknek, és főképpen nem „azonos mértéknek és értéknek!” Az igazán hívó szülők szívesen elfogadják alapvető értéknek sőt követelménynek a komoly fegyelmet, a próbatételeket, sőt bizonyos tilalmakat is, szélső esetben szankciókat is! És sohasem tévesztik össze a személyiséget kiteljesítő és közösséget építő krisztusi szabadságot az esztelen szabadossággal, „modern európaiságnak” hazudott, de népünk fennállása óta soha nem tapasztalt tudatos erkölcsi rombolással. – A bensőségesen hívó szülők ettől akarják megmenteni gyermekeiket. Reménykednek, hogy még nem késő. Mi is!

Szorosabb értelemben véve és különválasztva a kérdésnek egyrészt „elvi” (jogi), másrészt „gyakorlati” (itt és most megvalósítható és megvalósítandó) oldalát, a következőket mondhatjuk, – kiegészítve a pedagógus-szülők-növendékek hárompólusú együttműködésének vizsgálatával.

Pusztán j o g i l a g , vagyis „elvben” katolikus iskolának kell tekintenünk mindazokat az oktatási-nevelési intézményeket, amelyekről az Egyházi Törvénykönyv 796–806. kánonjai rendelkeznek az alapítás, szervezés, fenntartás, valamint az ott folyó nevelő oktatás és közösségi munka szempontjairól. Ez áll minden ilyen jellegű intézményre, akár az egyházi hatóság (püspökség, szerzetesrend) hozta létre, akár állami, jóléti közösség, vagy magán alapítású egyébként. A lényeg, hogy a nevelő oktatás mindenben megegyezzek az Egyházi Tanítóhivatal, a Magisterium Ecclesiasticum által mindenkor megkövetelt és ellenőrzött rendelkezéseivel. A 827. kánon még külön is rendelkezik az iskolákban használható tankönyvekről; a vallási vagy erkölcsi tárgykörhöz tartozó kérdésekről tárgyaló könyvek használatához mind az általános, mind a középiskolákban feltétlenül szükséges az egyházi jóváhagyás.

Hogy ezután g y a k o r l a t i l a g , vagyis „praktice” mitől katolikus egy iskola, ahhoz bizony már szükséges egy hárompólusú és jól működő hitelesen krisztusi életet (lényeges, hogy életet, és nem csupán elveket) hordozó közösségi keret is, amelyben rendszeres, célszerű, szakszerű és módszeres munka folyjék. Tudniillik ezek nélkül a „szerűségek” nélkül igazi pedagógus munka alig lehetséges.

Külön szólnunk kell a fentebb már említett három pólusról (pedagógusok, szülők, növendékek), és az említett „szerűségekről”.

A *pedagógusok* legyenek szaktárgyaikban jól képzett, egyenes szívű, kollegiális és lehetőleg jó humorú emberek. Kívánatos, de nem feltétlen követelmény, hogy vallásukat gyakorló hívő katolikusok legyenek. A lényeg, főleg kezdetben, amikor például állami iskolát veszünk át illetve kapunk vissza, hogy az egyértelműen katolikus iskolavezetést jó lelkiismerettel támogassák és semmiben se akadályozzák szóban, tettben vagy írásban semmit se tegyenek, ami a katolikus iskola jóhírért sérti vagy veszélyeztet. Ezt világosan le kell szögezni átvételkor. Az új munkaerők alkalmazásakor természetesen már „vallásukat gyakorló hívő katolikusokat keresünk”, rendkívüli kivételtől eltekintve. – Az igazgató személye (ha nem pap vagy szerzetes) az iskolafenntartó egyházi felsőbbtség teljes bizalmát élvezze, és szakmailag a törvényes keretek között szabad kezét kapjon, de mindig megbeszélve a dolgokat a hivatalos összekötő illetve tanulmányi nevelői dolgokban a fenntartó egyházi intézményt képviselő személlyel”. Az igazgató viszont kényesen ügyeljen a pedagógusok között felmerülő nézet- vagy érdek-ellentéteknek azonnali elsimítására és a jó „családias” légkör kialakítására. (A névnapokról, évfordulókról, jeles családi eseményekről, akárcsak a legegyszerűbb „Isten éltesse” formában is emlékezzék meg stb.)

A *szülők* közül talán nem is kevesen irreális elvárásokkal közelednek a katolikus iskolákhoz. Hogy ti. „Majd ott embert faragnak belőled, te ilyen meg olyan! stb.” Szeretettel meg kell mondani nekik, hogyha nem vállalják a komoly együttműködést velünk, elvárásuk megvalósítására az iskola minden fáradozása kevés. Feltétlenül kísérjék el gyermekeiket a beíratásra, illetve

az első személyes bemutatkozásra. Tartsanak állandó kapcsolatot az osztályfőnökkel, legalább negyedévenként nyugodt elbeszélgetéssel a gyermek otthoni-iskolai, de otthonon-iskolán kívüli életéről is! Nem áltathatja magát az akármilyen kiváló pedagógus sem, hogy a szülőkkel való aktív együttműködés nélkül komoly nevelési eredményt mutathat fel! – Megjegyezzük, hogy ha csupán a középiskola felső négy osztályába kerül a gyermek egyházi iskolába, akár fiú akár lány, szinte bepótolhatatlanok a gyermek első 14 évének nevelési mulasztásai.

Csodák lehetségesek, de a csodavárás nem reális pedagógia! – Föltétlenül meg kell tárgyalni a szülőkkel a diszkrét öltözködéstől az udvarias köszönni-megköszönni tudáson át a diszkóba járás feltételéig terjedő viselkedni tudást, a dohányzás és az alkohol esetleges mértékétől a drogok és szexuális kilengések tilalmáig, sőt szankcionálásáig, beleértve az iskolából való kizárás lehetőségét is. Hogy ne érje őket meglepetés, és elkerüljünk minden félreértést arra nézve, hogy netán „kettős nevelés” lehetséges az iskola és a családi törekvések között. – Ugyancsak beszélni kell a szülőkkel a vallási élet gyakorlati követelményeinek a családban való megnyilvánulásairól és a vasárnapi istentisztelet kötelemeiről is. Nem „prédikálni” kell itt a szülőknek, hanem arra figyelmeztetni őket, hogyha ezekben a pontokban nem lesznek partnereink, akkor az úgynevezett katolikus iskolába járás csupán illúzió-kergetés, vagy még rosszabb esetben szemfényvesztés. (Az iskolába fölvetett nemkatolikus tanulóakra azok a szabályok érvényesek, amelyeket a nem katolikus pedagógusokkal kapcsolatban már megfogalmaztunk.

A *növendékek* nem kis százalékban kimondhatatlanul sajnálatra méltó, szétesett pszichéjű, egyszerre mindentől riadozó és minden irányban agresszív emberpalánták. Ezek elmondhatnák hitvallásként József Attila „Tiszta szívvel” című versét: „Nincsen apám, sem anyám, se Istenem, se hazám...” Mégis Isten színe előtti felelősséggel ma is vallanunk kell a hívő keresztény pedagógusok egyik sarkalatos alapelvét: „A gyermek iránt a legnagyobb tisztelettel tartozunk!” Igenis tartozunk, és ezt a tartozásunkat nem háríthatjuk másra, ha már az Úristen őket „útközben” ehhez az iskolához és a mi Isten kegyelméből való pedagógusi életünk erőterébe terelte. Mécs Lászlónak a „Vád és védőbeszéd” című versének refrénje elsősorban nekünk szól: „E fiúkért valaki felelős!” (Természetesen a lányokért való felelősségünk egy jottányival sem kevesebb.) Akkor is így érvényes ez, ha mai legfelső nevelési-oktatási fórumaink olyan nevelési-oktatási terveket és követelményeket tárnak elénk, amelyek csupán ismereteket közlő és számonkérő intézménnyé degradálják az iskolát, ahol a nevelés teljesen illuzórikussá, sőt lehetetlenné válik. A szülők és nevelők kezéből úgyszólván minden jogot kivesznek, és a gyermekek kezébe „személyes szabadsági jogok” címén olyan jogokat helyeznek, amelyekre azok még éretlenek, azokkal nem élni, hanem csak visszaélni képesek. Nem tartjuk túlzásnak a Baranyai Károly interjú – Új Ember, 1997. jan. 12-i sz. 6. oldalán olvasható – címbeli megállapítását: „A mai iskola ürbe

taszítja a gyermeket, s közben azt kiáltja neki: szabad vagy!” Megfeledezve arról, hogy a *szabadság nem adottság, hanem megvalósítandó feladat*, a felelős emberi személyiségnek az isteni kegyelem mellett legfontosabb emberi tényezője. Ez pedig a már említett rendszeres, célszerű, szakszerű és módszeres p r ó b a t é t e l e k nélkül nem valósítható meg.

Feladatunk növendékeinkkel szemben: az „ellenőrzött követelmények nélkül nincs igazi nevelés” szellemében és a „nem fáradok bele a megbocsátó szeretet gyakorlásába” kettős alapritmusban fokozatosan megvalósított fegyelemre *szoktatás* (ura akarok lenni érzékszerveimnek, ösztöneimnek, gyomromnak, nyelvemnek, járásomnak-kelésemnek) és az *oktatás* helyes ritmusa: legyen egészséges szellemi érverésünk (amely természetesen egészséges szívverésünkre és lélegzésünkre épüljön!) – Összegezve: *rendszeres életre*,

épüljön!) – Összegezve: *rendszeres életre*, olyanra, amelyben a fegyelem kimagasló emberi érték, az igazi „szabadság” alapfeltétele.– *Célszerű életre*, azaz tudom, hogy honnan jövök és hová megyek, Istentől Istenig, ezért „ugyanaz a lelkiület legyen meg bennem, ami megvolt Jézus Krisztusban...” (Fil 2,5–11). – *Szakszerű életre*, vagyis általános emberi rendeltetésem mellett speciális hivatásom és küldetésem is van, idejében döntök és készülök rá. – *Módszeres életre*: kikutatom, milyen utakat-módokat tapostak ki és hagyományoztak ránk népünk nagyjai és az Egyház szentjei, amely utaknak a végén mi magunk azt mondhatjuk: „Köszönjük élet! áldomásodat, ez jó multság, férfimunka volt!” A mennyei Atya pedig ezzel fogadhasson: „Ez az szeretett fiam-leányom, akiben nekem kedvem telik... Menj be Urad örömébe!”

Kerekes Károly

Hírek Gárdonyi Gimnáziumból

Köszöntjük az idén végzős osztályok tanulóit. Isten segítse őket a további útjukon!

IV. A osztály	Aranyosi Richárd Ágó Györgyi Bajkó Orsolya Bartos Krisztina Ecsédy Melinda Ferenczy Eszter Győri Armand Jakab Marianna Kelemen Kata	Kiss Virág Klein Marianna Klubuk Szabolcs Kovács Lívía Kozák Erika Köblő Éva Lóczy Zoltán Majoros Éva Math Kornélia	Molnár Gábor Molnár-Takács Krisztina Némedy László Seenger Julianna Szajlai Alexa Szekeres Zsuzsanna Szilágyi Róbert Szőke Attila	Szucsó Orsolya Társy Diána Tóth Nikoletta Ujhelyi Dóra Varga Katalin Várhelyi Zsuzsanna Zorád Tünde Zsebe Katalin
---------------	---	---	--	--

Osztályfőnök: **Pajtók Benjamin**

IV. B osztály	Bajzát Anita Baráth Gabriella Barta Péter Bodó Beáta Csendes Anna Csermák Balázs	Darab Ágota Darab Károly Farkas Anita Farkas Fruzsina Farkas László Heverde Zsuzsanna	Jobbik Ágnes Kalina Zsuzsanna László Beáta Lénárt Mihály Mogyorósi Rita Nagy Dávid	Nagy Zoltán Salamon Péter Szórád Katalin Temesfalvi Attila Vizi Szabolcs
---------------	---	--	---	--

Osztályfőnök: **Horváth Sándorné**

IV. C osztály	Bajkó Csaba Berta Katalin Bocsi Anita Borbás Éva Chikán Zoltán Csintalan Viktória Csirke Andrea Dávid Krisztián Dékány Szilveszter	Domán Éva Fonó Orsolya Gál Emese Gyurkó Géza Harmat Adrienn Hegedűs Ákos Ivánszki Árpád Izsépi Éva	Jakab Renáta Kántor István Kadlott Zsuzsa Káposztás Judit Kelemen Gábor Kovács Erika Kürti Lívía Mátis Adrienn	Pál Gergely Rausz Rita Sallai Péter Sas Melinda Sinkovics Andrea Szabó Mária Udvari Anett Zelei Csilla
---------------	--	---	---	---

Osztályfőnök: **Egedné Gerencsér Ildikó**

IV. D osztály	Barta-Alsó Dalma Bíró Tünde Bíró Szilvia Bize Norbert Bukva Veronika Czellér Rita Cseh Anett Cserhádi Anita	Daruka Judit Dévényi Natália Fejes Mónika Ferencz Károly Filó Krisztina Gál Katalin Holló András Juhász Boglárka	Keller Brigitta Lajter Katalin Liktör Mónika Molnár Balázs Molnár Csaba Mirkóczi Ádám Nagy Gábor Pásztor Edina	Potoczki László Rábai Mónika Szabó Csilla Szabó Melinda Tünde Szakácsi Kinga Szeckó Szilvia
---------------	--	---	---	--

Osztályfőnök: **Dr. Abkarovits Endréné**

IV. E osztály	Bódy Krisztina Bolyki Ágnes Bóta Éva Denk Viktória Domboróczki Erzsébet Fajcsák Hédi Gál Viktória Gonda Éva	Hutter Enikő Hüse Judit Katona Gábor Kepes Adrienn Király Lajos Kulcsár Anikó Macsinka Krisztina	Mikola Nóra Molnár Kinga Mosolygó Klaudia Nagy Madlen Palyák Tamás Petrovics Anita Pók Edina	Szántai Kis Balázs Szegedi Balázs Szlávics Szilvia Urbanovics Angéla Veréb Annamária Vitai Bernadett
---------------	--	--	--	---

Osztályfőnök: **Dr. Szabóné Kállai Ágota**

IV. F osztály (Óvónői szakközép- iskolai osztály)	Ács Anita Babus Tamara Baracsi Marianna Barta Ágnes Bartók Helga Birinyi Anikó Csepregi Andrea Deák Erika Deák Orsolya Dobos Judit	Dudás Diána Fekete Mónika Földi Szilvia Gnoll Dóra Goda Ágnes Gulyás Andrea Hegyi Beatrix Ivor Izabella Kelemen Bernadett Kocsis Erika	Kovács Andrea Krause Adrienn Kutas Kinga Major Andrea Morcsányi Nóra Nagy Adrienn Nagy Anett Nagy Gabriella Németh Erika	Pető Andrea Ruzsom Andrea Sándor Judit Soós Ágnes Szalontai Katalin Tóth Janka Vass Anita Verebélyi Éva Zakar Helga
---	---	---	--	---

Osztályfőnök: **Vágó Lászlóné**

Köszöntjük azokat is, akik négy éven keresztül vezették őket, – a tanáraikat!

Az 6 végzős osztály szép kiállítású meghívójában az őket négy éven keresztül tanító 75 tanárunknak — közöttük *Égi Konrád, dr. Kerekes Károly, Mozsgai Tádé O.Cist-ek* – nevét is olvashatjuk.

&&&

A 213.sz. Koháry István cserkészcsapat hírei

1. 1997. április 12-én a Mátrában rendezték meg sok száz indulóval a Sirok–Kékes–Galyatető–Ágasvár–Muzsla–Szurdokpüspöki útvonalon az 56 km-es teljesítménytúrát, melyen *Antal Imre* és *Csák Péter* vett részt. A szintidő 13 óra volt. *Csák Péter* a 760 indulóból a 60. helyen végzett 9 óra 13 perces idejével. Az időjárás szeszélyes volt, délután hatalmas hóviharba kerültek a versenyzők.

Egy rövidebb útvonalon – Kékestől Szurdokpüspökiig – rendezték meg a 36 km-es „*Hanák Kolozs*” teljesítménytúrát, ahol kb. 600 induló vágott neki a 9 órás szintidejű távnak. Csapatunkat *Stuller Angela* és *Joó Dániel* képviselték. *Joó Dániel* a 94. helyen végzett 7 óra 40 perces idejével.

2. 1997. április 19-én Felsőtárkány térségében rendezték meg a „*Kolacsovsky*” emlékversenyt, ahol igen szép eredményt értünk el. Számos eldugott bóját kellett az erdőben megkeresni, közben az időre is figyelve.

Eredmények:

Kezdő pálya:	Ifjúsági pálya:	Felnőtt pálya:
1. <i>Kovács Timea</i> 2. c <i>Csák György</i>		
2. <i>Ortner Györgyi</i> 2. c <i>Prokaj Ágnes</i> 2. c	2. <i>Bak Zoltán</i> 3. d <i>Joó Dániel</i> 3. d	2. <i>Csák Péter</i>
3. <i>Enyedi Ferenc</i> 2. c <i>Soós Tamás</i> 3. c	3. <i>Ferencz Viktor</i> 1. b <i>Kiszály Péter</i> 1. b	

Így igen szép eredményt értünk el: egy kupát és hat oklevelet kaptunk.

3. 1996-os , éves teljesítményünk alapján az „*Ifjúsággal a Bükkben*” túramozgalom kupáját sorrendben harmadszor nyertük el. Az ünnepélyes átadásra az Eged-tetőn került sor 1997. április 27-én.

Csák György csapatparancsnokhelyettes

&&&

Cserkészjelöltek a Baktai-tónál

Azt mondják, a májusi eső aranyat ér. Mi nem éppen erre a bölcs mondásra gondoltunk, amikor kirándulásunk előtti napon, május 22-én megeredt az ég csator-

nája. Az egyre tornyosuló sötét felhők miatt még csak remélni sem merhettük, hogy indulásunk reggelét ismét beragyogja majd az aranyos napsugár. Bár a szünni nem

akaró esőzés kérdéssé tette a másnapra tervezett természetjárás lehetőségét, mi azért nem adtuk bűnak a fejünket. Annál is inkább nem, mivel ennek a kirándulásnak az előestéjén – a hittanos- és cserkészszálláson gyülekező kilenc tagú kis csapat számára – egy jó videoprogram ígérkezett. A dokumentumfilm Kolbe atya történetét ismertette meg velünk. Kolbe atya élete elgondolkodtató. Példája szinte mindannyiunkat szembe-sített saját felfogásunkkal. Bizony ki-ki föltette magának a kérdést: vajon egy ilyen élethelyzetben képes volna-e úgy szeretni, mint ahogy pater Maximilian Kolbe, aki a II. világháború idején, a koncentrációs táborban önként ment halálba egy négygyermekes családapa helyett, csupán azért, hogy az édesapa fölnevelhesse gyermekeit. Ilyen és ehhez hasonló gondolatokkal hajtottuk nyugvóra fejünket.

A kora reggeli ébredéskor nagy meglepetést jelentettek számunkra a felkelő nap első sugarai. A sötét felhőknek már nyomait sem láttuk. Hurráztunk örömben, és indultunk is nyomban Szarvaskőre. Autóbuszunk a vár alatt landolt, mi pedig cédulára írt nevet húztunk az „őrangyal-játékhoz”. (Ennek az a lényege, hogy – bár mindnyájan igyekszünk egész nap szeretettel figyelni egymásra – azért a társunkért, akinek a nevét kihúztuk, különösen felelősséget érzünk a nap folyamán, s ezt jótettekben is megmutatkozik. Este pedig a tapasztaltak alapján kell mindenkinek kitalálnia, vajon ki volt az őrangyala.)

Szarvaskőről az országos kék jelzésen indultunk tovább, a Varga-tető felé, innen pedig a kék kereszt útvonalon haladtunk egészen a Baktai-tóig. Közben tájékozódási terepgyakorlatot végeztünk tájfutó térkép és

tájékoztató segítségével. A játékos jókedv ezen az útszakaszon sem hagyott el bennünket, még gombagyűjtési versenyt is rendeztünk. Az idő szinte repült, alig vettük észre, hogy már a Baktai-tó közelében vagyunk, amikor két katona megállított bennünket. Felhívták a figyelmünket arra, hogy az erdőben lögyakorlatot tartanak, ezért meg kellett változtatnunk az eredeti útirányunkat. Már azt hittük, nem is láthatjuk meg a tavat, de Csák tanár úr „mentő” kérésére megengedték, hogy a tó partjáiig menjünk. A látvány nem mindennapi volt. A tó és a szomszédos tőzegmohaláp medencéjét jégkori suvasodások alakították ki. Érdekes növényeket fedeztünk fel: a vékony gyapjúsás és a fürtös lizinka jégkori maradványok.

A tó partját hatalmasra nőtt tölgyek szegélyezik. Gábor és István mindjárt kedvet is kaptak a famászászhoz, ám a felbolydult lódarazsak gyorsan visszasegítették őket a földre. (Őrangyalaiknak köszönhetik, hogy ép bőrrel megúszták ezt a kis kalandot.) Sok apró esemény történt itt még: mólóépítés száraz fatörzsekből, közös ebéd stb. – ezek emlékeit a fényképek hűen őrzik.

Koradélután a piros jelzésű útvonalon indultunk tovább, Egerbaktára. Itt meglátogattuk Gábor atyát a plébánián. Jól éreztük magunkat. Családias volt a hangulat és felejthetetlen a beszélgetés.

Az egri busz indulása előtt még éppen annyi időnk volt, hogy kitalálhattuk, ki kire vigyázott ezen a napon. Egerbe érkezésünkkor kör-kézfogással búcsúztunk, és fenn hangoztattuk, hogy a legközelebbi ilyen megmozdulásunk nem várthat soká magára.

Ortner Györgyi és Prokaj Ágnes II.c

Egri ciszterci diákok voltak...

A régi értesítőkből olvashattuk "Intézetünk tanulói voltak a közélet és az íróvilág jelesei közül" fejezetet. – Ennek a mércéjével mérve, de azért egy kicsit tágítva a kört, kívánunk írásokat közölni elhunyt diáktársaink életútjáról. Szeretnénk, ha minél többet tudnánk egymásról, ezért kérünk minden diáktársunkat, hogy adjon javaslatot – még jobb lenne, ha írást –, hogy közölhessük.

Tarnai Andor

Tarnai Andor 1925. augusztus 23-án született Gyulán. Középiskolai tanulmányait a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumában végezte 1935–1943 között, mindvégig kitűnő eredménnyel. Osztályfőnöke hét éven keresztül a tanári pályán ekkor induló Ágoston Julián volt, aki a magyar és a latin nyelvet tanította.

Amikor 1943 tavaszán Tarnai Andor érettségi vizsgát tett magyar nyelv és irodalomból, két téma kidolgozása közül választhatott. A *Válságos idők ezer éves történelmünkben* helyett, az első címet választva, *Nagy magyar tanítómesterek lábánál* címmel készítette és adta be dolgozatát. A Vitkovics Önképzőkör ifjúsági elnöke, az egri Tündérparton tett séták elmélkedéseit összefoglaló fiatalember az önmagunkkal való vívódás közben, „a fejlődés minden átmeneti félszégével”

kibomló nagy egyéniségek és a „programkürtölő” napi élet viszonyát elemezte. Az „egyénségek igazi ajándéká”-val ható tanítómesterek jelentősége „egén és közösség szempontjából éppen az, hogy mértéket adnak a napi politika zúgása között, van hová mérni magunkat és kötni életünket”. A tökéletesen birtokolt retorikus-metaforikus nyelv érzelmi többletét írásába talán életében ekkor utoljára beférközni engedő fiatalember feláll tanítómesterei lábaitól, s elindul útjain ismeretlen távlatok felé, ahol „gyémántporral hímese a messzi mezők”; útítársai „a könnyed szellem, a gyönyörű egészség, a símogató föld és szerető Isten”.

Nagyon messzire jutott el Tarnai Andor azokon az utakon, azelőtt járatlannak gondolt, néptelen helyekre is. Csodálatos, hányszor és hányfélelekpen találkoztak,

ágaztak el és kereszteződtek az utak, s közben hogyan vált egyre ismerősebbé az egész környék, otthonosakká, kiismerhetőkké korábban beláthatatlan vidékek.

1943–1948 között a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem latin-magyar szakán tanult, az Eötvös Kollégium tagja volt. Többek között Alszeghy Zsolt, Domanovszky Sándor, Huszti József, Kornis Gyula, Laziczus Gyula, Lukács György, Moravcsik Gyula, Pais Dezső, Zsirai Miklós voltak tanárai. Mestereitől – mint Klaniczay Tibor és Tolnai Gábor fogalmazott – „a legmagasabb fokon sajátította el a tények tisztelétét, a források adatok hiánytalan összegyűjtésének igényét s a filológiai erudíció műhelytitkait”.

1949-től az Országos Széchényi Könyvtár kéziratárában dolgozott, 1958 áprilisától az MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa, 1969-től főmunkatársa, 1979-től fősztályvezetője lett. 1980 júliusában az ELTE Régi Magyar Irodalomtörténeti Tanszékre nevezték ki egyetemi tanárnak, majd október 16-i ülésen a kari tanács tanszékvezetővé választotta. 1994 júniusáig töltötte be azt a tisztséget.

1966-ban lett kandidátus, 1981-ben az irodalomtudományok doktora. 1988-ban Akadémiai Díjban részesült. 1990 májusában a magyarországi latin irodalomtörténet terén kifejtett munkássága elismerésül a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta.

Tagja volt az Irodalomtörténeti Közlemények és a Magyar Könyvszemle szerkesztőbizottságának. Az *Irodalomtudomány és Kritika* és a *Magyarországi Tudósok Levelezése* c. kötet sorozatok alapító főszerkesztője, a Régi Magyar Próza Emlékek szerkesztője volt.

1975–1976-ban a bécsi egyetem vendégtanára, 1991–1993 között pedig a berlini Humboldt Egyetemen kapott katedrát.

Első kötete, egy XVIII. századi röpiratokból összeállított szövegkiadás már 1950-ben megjelent; 1953-tól 1967-ig a Keresztury Dezsővel közösen gondozott Batsányi kritikai kiadás négy kötetét publikálta. Első tanulmányai e szövegkiadó, kommentáló munka kapcsán születtek meg. Faludi egyik fordításának eredetijét feltárva azonban már a Batsányi és Rájnys közötti irodalmi vita előtörténetét tisztázta, rámutatva a XVIII. századi magyar prózaeszményt tápláló latin-francia klasszicizmus eleven hatására, ennek a latinos kultúrának „még élő, hatásokra reagáló és módosuló irodalmá”-ra. Ennek az egyes írók és művek mögötti általános irodalmi elvek eszményt, izlést formáló hatásának felismeréséhez érkezett, s a következőkben ezt az irodalmi rendszert, az irodalmi alkotás mögött feltárható elvek, hagyományok, hatások viszonyrendszerét igyekezett rekonstruálni. Két

fő irányban volt lehetséges a továbblépés: az irodalmi tudat története (az irodalomtudomány története, az irodalmi önreflexiói, az irodalomkritikának nevezhető jelenségek feltárása, az irodalomtudományi hagyomány kialakulási csomópontjainak vizsgálata) az egyik; az irodalmi műnek mint történelmi helyzetbe ágyazott, aktuális kérdésekre megfelelően kívánó, korához szóló jelenségeknek a tisztázása a másik (irodalomszociológia, befogadástörténet, az író és közönség viszonya, az irodalom mint eszköz- és intézményrendszer). Mindkét kutatási irány csak a legkülönbözőbb források csoportok minden korábinál rendszeresebb átnézésével, figyelemre addig nem méltatott adatok összegyűjtésével és újösszefüggésbe való állításával volt megalapozható.

Először a XVI. századig nyújt vissza e kérdéseket tárgyalva, a *historia litteraria* hazai előzményeit keresve, majd a legrégebb korszak, a magyar középkor feldolgozására vállalkozott. Könyve („*A magyar nyelvet írni kezdik*”) a korábbi medievisztikai kutatások hallatlanul adatgazdag és egyben távlatos szintézise, amely döntő lépést tesz a különböző középkori műfajok irodalomszociológiai létformájának megértése terén. A Tarnai-tanszéken folyó kutatási program részint az irodalomelméleti reflexió körébe tartozó forrásanyag (a verstani gondolkodás kezdetei, fordításelméleti megfontolások és fordítói gyakorlat stb.) összegyűjtését, részben régi magyar tudósok levelezésének feltárását, kiadását vállalta feladatul és végezte el, a hungarustudatú régi magyarországi értelmiség szellemi tájékozódási pontjait határozva meg ezáltal.

Így lett közben észrevétlenül ő maga is új tanítómesterré, akihez életünket köthetjük, aki mértéket adott, örök értékek bizonyosságát a napi illékonyaságok közben. Tanítványai, barátai, kollégái – hallgattuk őt, s pontatlan térképeinken követni próbáltuk mi is bejárt útjait.

Alkotóerejének teljében, személyes kutatási tervek megvalósítása közben, odaadó tanári és nevelői munkájával felépített kutatói közösségek iránymutató vezetőjeként érte a halál, 1994. augusztus 25-én. Két nappal korábban ünnepelte 69. születésnapját.

Sorai, amelyeket tanáráról, Horváth Jánosról írt, most őrá is vonatkoznak: „a magyar irodalomtörténet-írás klasszikusai közé tartozik ő, mint egy kor és mentalitás nagyszerű kifejezője, s így marad műve és személyisége a XXI. századra. Talán még emelkedik is rangja, ha a mainál alaposabb tudománytörténeti elemzéssel vizsgálják munkáját”.

Kecskeméti Gábor – tanítványa

Egri diákélet anno 1933

A „Foglárban” ötödik gimnazista koromban egyik este sorban álltunk Maksa prefektus úr szobájában. A prefektus úr igen csendes szelíd ember volt, sohasem kiabált velünk. Ha haragudott fülíg elpirult és összehúzta szemöldökét. Szerettük... – Ez alkalommal éppen tisztálkodási cikkeket osztott szét: szappant fogkrémet, fogkefét, cipőfűzőt és cipőpurolási eszközöket. Nem kellett fizetni értük számlánkhoz írták az igényelt cikkek árát. Csupán azért vállalta magára

ezt a feladatot, hogy bevásárlás címén ne kérjünk kimenőt és ne lófráljunk délután a Fő utcán. 1933-ban az iskolában még volt fegyelem...

Amikor sorra kerültem kértem egy szappant és egy fogkrémet. A prefektus úr rám nézett.

– „Csak ennyit kérsz, hát egy kis ész nem kéne?” – kérdezte.

– „Kéne, ha volna a prefektus úrnak.”

Csak amikor kimondottam esett le a húsfilléres, mi volt válaszom értelme. Maksa fülig vörösödött, de nem ráncolta össze szemöldökét, hanem rám mosolygott és megsimogatta kopasz fejem. Mert akkor még tiszta ruhában és kopaszra nyírt fejjel kellett iskolába járni.

Lejegyezte Balázs András

hírek...hírek...hírek...

- **A 62 éve – 1935-ben – végzetek** (Baghy Osvát tanár úr osztálya) július 1-én kedden tervezik érettségi találkozójukat Egerben. Találkozás 10 órakor.
- **40 éves az Amerikai Ciszterci Diákok Szövetsége** – olvastuk most kapott körlevelükben. Júniusban tartják közgyűlésüket. Szeretettel köszöntjük mindnyájukat.
- **Tavaszi látogatás a váci püspöknél** – Május 28-án szerdán látta vendégül a Budapesten élő ciszterci öregdiákokat *Keszthelyi Ferenc OCist*, váci megyéspüspök diáktársunk. Megtekintettük a szép püspöki palotát, az egyházmegyével és a tágabb egyházzal kapcsolatos kérdéseinkre kaptunk választ, láthattuk az egyházmegye kéthetente készülő igen színvonalas filmhíradóját is. Nem volt hiány ételben-italban. Hála vendéglátónknak, igen jól éreztük magunkat. A már hagyományosnak mondható látogatáson 34-en – köztük 10 „öregdiák-feleség” – vett részt. A vendégek között volt *dr. Kovács Endre OCist* egri segédpüspök diáktársunk is. *Dr. Kállay György*, társaságunk 1933-ban végzett seniorja köszönte meg szép szavakkal a vendéglátást.
- **A Ciszterci Rendről:**
 - *Csécs Zoltán* szenci (Felvidék) származású novíciust január 27-én öltöztette be apátúr a zirci bazilikában. A *Dániel* szerzetesi nevet kapta.
 - *Dékány Sixtus OCist* pécsi hittanár, nevelőtanár diakónus pappászentelése augusztus 14-én 11 órakor lesz a zirci bazilikában. A szentelést *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát, püspök végzi. Első szentmiséjét szülővárosában, Magyaróváron mutatja be.
 - A ciszterciek száma Magyarországon jelenleg: 49 ünnepélyes fogadalmas szerzetes, az egyszerű fogadalmas növendékek száma 8 fő, a novíciusok 4-en vannak. (Összesen 61.) Zirci fogadalmas Dallasban 4 atya. *(Fehér/Fekete – Pécs)*

† † † † † HALOTTAINK † † † † †

Dr. Akác János (1944) – Április 24-én Gödöllőn búcsúztunk diáktársunktól. ... *Ha kotta fölé hajló gyermeket látnak, ha halljuk a méhek zümmögését, Rád emlékezünk...* – búcsúztatta egyik tanártársa dr. Akác Jánost, a virágok és a méhek szerelmesét, gimnáziumi tanárt, a máriabesnyői templom kántorát. Mi, 1944-ben érettségizettek sem hallhatjuk találkozóinkon Akác Jancsi orgonájátékát, aki 1942–44 között volt gimnáziumunk orgonistája.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Ligeti Rudolf (1949) – Budapest,

Kiss Ottó (1941) – Eger,

v. Hollósy (Szongott) Ervin (1932) – USA,

Zsuponyó Gyula (1948) – Sánta

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel:(1) 186 2295— címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE Tedeum-i számát Oláh Gyula állította össze

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

Tanévnyitó a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskolában

Veni Sancte a templomban

1997. augusztus 31-én, vasárnap délután a régi primusz előtt sötét ruhás diákfiúk, matróruhás diáklányok gyülekeztek, majd 4 óra előtt pár perccel az osztályfőnökük vezetésével vonultak be a templomba. Az első padosorokban foglaltak helyet az öregdiákok is. A Szent Bernát Gimnázium zászlaját a szószéken helyezték el, a 213. sz. Koháry István cserkészcsapat zászlaját pedig két öregcserkész – v. *Miskey Kálmán és dr. Csank István* – tartotta.

Három ciszterci atya concelebrációs miséjével kezdődött el az évnyitó ünnepség: *Dr. Kovács Endre*, egri segédpüspök, *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apát és *Mozsgai Tádé* egri rendházfőnök álltak az oltárnál.

Dr. Kovács Endre homíliájában arról a Szentlélekről beszélt, akit segítségül hívunk: – Az Igazság Lelke, aki világosítja lelkünket, hogy megismerjük az igazságot, rátaláljunk a teljes igazságra, és az igazság útján járjunk mint igaz jellemes, becsületes emberek. – A Szeretet Lelke, aki a szeretetet tartja ébren a világban, hisz a mai erőszakossággal, háborúsággal teli világban nagy szükség van a Szentléleknek erre a melengető szeretetére. És aki tanúságot akar tenni az igazságról, és szeretetben akar élni, annak támaszra van szüksége: a Vigasztaló, a Segítő Lélek áll mellettünk, hogy az igazság, a szeretet útján el tudjunk indulni, az iskolaévben és az egész életünkben ezen úton tudjunk járni. *Dr. Kovács Endre* a következőket mondta: „Engedjék meg nekünk, akik itt vagyunk öreg ciszterci diákok, akik 40, 50, 60 évvel ezelőtt érettségiztünk ebben a gimnáziumban, hogy most ezen a szentmisén elérzékenyüljünk, és hálát adjunk Istennek, hogy megérhettük ezt a napot, amikor újból Veni Sancte van ötven esztendő után ebben a templomban, és amikor a Ciszterci gimnázium újra indul.

Akik eljöttünk ide és akik küzdöttünk azért, hogy ez az iskola újból ciszterci gimnázium legyen, azoknak a lelkében még mindig él a szeretet a gimnázium, az Alma Mater iránt. Valamennyien elmondhatjuk, hogy ennek az iskolának sokat köszönhetünk. Arra kérem a tanárokat és a diákságot, hogy szeressék az iskolát, Szeressék annak fegyelmét, tanulmányait, hisz az egyházi iskola mindig elől járt a tanulmányaiban, az erkölcsi színvonalában.”

Évnyitó a nagyudvaron

Mise végeztével az tanárok, szülők, öregdiákok és az ifjúság a feldíszített „nagyudvarra” vonultak, ahol az évnyitó ünnepséget tartották.

A Himnusz után egy Tóth Árpád vers vezette be az ünnepélyt, majd a gimnázium igazgatója, *Lévai Zsolt* tartotta meg évnyitó beszédét.

Lévai Zsolt igazgató ünnepi beszéde

Itt van az ősz, itt van újra... és nekünk ez az iskolakezdést az új tanévet jelenti. Egy új tanév, amely mégis egészen más lesz, mint az eddigiek. ...A ciszterci lélek és szellemiség vesz majd körül bennünket, amely ebben a tanévben ünnepli 9 évszázados fennállását. És Szent Bernát mutatja nekünk az utat lángolva és világítva. A ciszterci ősök 1198-ban a franciaországi Cisterciumban kezdték el tanító küldetésüket, ahogy mondták szárnyaló szívvel és a szeretet kimondhatatlan édességével. Amit ránk hagytak örökül: a bizalom és a családiasság hangsúlyozása, hiszen csak így tudunk közösen szülni, tanárok és diákok együtt haladni a megvilágított úton.

Az 1996/97. tanév befejezése óta csupán néhány hónap telt el, de ez a rövid idő jelentős változást hozott intézetünk életében. Az elmúlt évtizedekben országos hírűvé vált Gárdonyi Géza Gimnázium és Szakközépiskola ismét a Ciszterci Rend intézménye lett. A 9 évszázados múlttal rendelkező fehér barátok jelentős feladatot vállaltak a középiskolás fiatalok képzésében. Egerben a szomszédos Dobó Gimnáziumban, amely akkor a jezsuitáké volt, majd 1776-tól a cisztercieké lett, kezdte meg a Rend a gimnáziumi oktatást, jelentős szerepet vállalva a magyar Athén iskolavárossá válásában. A II. Világháború előtt Eger legrangosabb iskolája volt, ahova felvételt nyerni igazi megtiszteltetést jelentett. E falak között oktatók a szó legnemesebb értelmében tudós tanárok voltak. Akik rendkívül igényes példamutató életet éltek, jelentős szerepet vállaltak városunk kulturális életében is. Az akkori Szent Bernát Gimnázium tanulói megállták helyüket egyetemeken, de külföldi intézményekben is, hűek maradván a ciszterci szellemiséghez, öregbítve az egri intézet jó hírnevét. Minősíti elődeink kiváló munkáját a ciszterci öregdiákok szervezete is, amelynek tagjai évtizedeken át lelkükben őrizték egykori iskolájuk életre szóló tanításait.

Az államosítás nagy változást hozott az iskolánk életében is. Kezdetben a volt érseki Tanítóképző – amely Gárdonyi Gézát is tanítónak képezte –, tette át a székhelyét iskolánkba, majd annak megszűnte után átadta helyét a gimnáziumi oktatásnak, amely később szakközépiskolai oktatással egészült ki. A rendszerváltozás folyamatában újabb változások következtek be. Tantestületünk és tanu-

ló ifjúságunk örömmel vette az egri származású Keszthelyi Ferenc atyát, a kiváló paptanárt, a jelenlegi váci püspököt, hitoktatóként. De említhetném Újfalusi atyát, Lékai atyát, Kerekes atyát és végül Mozsgai Tádé atyát, akik valamennyien nagy lelkesedéssel folytatták a majd öt évtizeden át hallgatásra ítélt elődök munkáját, és így készítették elő az iskolavezetéssel és a városi önkormányzattal együtt azt a folyamatot, amely a mai nap történelminek mondható eseményéhez vezetett.

Tisztelt vendégeink, jelenlevők! Hivatalosan bejelentem névváltozásunkat, ami máától kezdve még sokkal inkább kötelez, mostantól intézetünk neve: *Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola*.

Eltökélt célunk visszaállítani minél kevesebb hiányszálsal a tanulás becsületét és akkor máris a ciszterci pedagógia alapjainál tartunk, ami nem más, mint az elvszerű, célszerű és módszeres emberformálás. Az, hogy hangsúlyozzuk a hitet nem azt jelenti, hogy az észet mi lebecsüljük. Sőt! Babits Mihály volt ciszterci diák ezt így fogalmazta meg: Hiszek az észben, hogy ameddig elér, hű szolgálója annak, mit el nem ér.

Kis visszatekintés az elmúlt évre: 10 tanulónk jutott el különböző tanulmányi versenyek országos döntőjébe, ahol egy második és egy ötödik helyet sikerült elérniük. A különböző irodalmi pályázatokon és versenyeken volt országos második, harmadik helyünk. Asztaliteniszben, úszásban és atlétikában több tanulónk is volt országos döntős. Ilyen eredmények birtokában lehetünk az országos listán jelenleg ötödikek, a nyelvvizsgák számát tekintve pedig országos 13.-ok. Ez az eredmény úgy hiszem kötelez valamennyiteket. Ezt az országosan elért szép helyezést nem hogy megőrizni kell, de előrébb kell lépni!

Az elmúlt tanévben 187 tanuló jelentkezett érettségi vizsgára, és valamennyien sikeresen vették az akadályt. Az érettségizők tanulmányi átlaga: 4,36. Az egyetemre, főiskolákra jelentkezők kb. 60–70 %-át vették fel. Az egész iskola tanulmányi átlageredménye pedig: 4,17.

Pár nappal ezelőtt Sólyom László, az Alkotmánybíróság elnöke szólott arról, hogy Szent István ünnepe a visszkapott méltóság ünnepe lett. Most hasonló a helyzet itt is. A mai évnyitó ünnepély szintén a visszkapott méltóság ünnepe. Örülünk, legyünk büszkék, legyünk méltók arra, hogy a gárdonyisok családja becsatlakozhatott a ciszterciek nagy családjába, a bizalom és családiasság jegyében... fejezte be beszédét Lévai igazgató úr.

Dr. Kerekes Károly ny. apátúr beszéde

Az énekkar szép kánonja után *dr. Kerekes Károly* OCist, ny. zirci apát kért szót:

Ne keressünk most nagy szavakat, hogy tudniillik „történelmi” nap és hasonlók. De bátran és örömmel mondhatjuk magyar népünk szép szavával: Jeles nap ez nekünk! Jeles napon emlékezni szoktunk nagy eseményekről, nagy emberekről. Ma például, talán bizonyos hasonlóságok miatt, jól esik emlékeznünk arra, hogy éppen a most nyíló iskolaévünk folyamán esedékes a Ciszterci Rend 900 éves jubileumának megünneplése. És ennek a Rendnek egy tagja, az a bizonyos pásztoi ciszterci Beitler Jakab 1776-ban éppen itt Egerben, ebben a mi iskolánkban jegyezte el magát elsőként a magyar ciszterciek közül az ifjúság középiskolai nevelésével és oktatásával. Felajánlotta minden testi-lelki erejét, valamint a lelki háttérül szolgáló apátság minden lehetséges segítségét Eger város akkori egyetlen gimnáziumának felvirágoztatására.

Miért tette ő ezt akkor? Azért, amiért mi is tesszük most: **Hogy szebb legyen a világ, és boldogabb az ember!** Az egész világ és minden ember. De ott kell elkezdenuk, ahol éppen vagyunk és befogadnak minket. – És hogyan akarta megvalósítani ezt a feladatot az akkori iskola, és hogyan akarja ez a mostani, a mienk? Úgy, hogy az Isten képére és hasonlatosságára teremtett, de az önteltségében és pénzimádatában eltorzult emberarcot újból eredeti szépségében akarjuk felragyogtatni. A lehető legmagasabb szellemi képesséssel, de ugyanakkor a legkomolyabban vett egyenes szívűségre neveléssel elérni, hogy erről az így újjáteremtődött emberarcról még a legpilátusibb világ is kénytelen legyen azt mondani: **Íme, az ember! Igen, ez az ember, így érdemes élni; valóban szép és jó így embernek lenni!** A régi nagy nevelők szavával mondjuk: **Fiam, lányom, légy emberebb ember és magyarább magyar!**

Kedves mieink, nagy Családi Közösségünk! Mi ilyen távlatban gondolkozunk, tanítunk és nevelünk. – Szerezzel kérem Kedves Mindnyájukat, segítsenek, ki-ki a maga helyén, ebben a szent szolgálatunkban. Az Úristen bizonyára megáldja közös munkánkat.

Az évnyitó a Szózat eléneklésével ért véget.

A tanárok, az öregdiákok valamint a meghívott vendégek ezután az egyik emeleti osztályterembe mentek, ahol az Diákszövetségünk nevében *dr. Száva József* köszöntötte az iskola vezetését és a tanári kart.

Évnyitó a budai Szent Imre Ciszterci Gimnáziumban

E tanévtől ismét van ciszterci gimnázium Budán is, így már négy iskolája van a Rendnek. A tanuló ifjúság számára a Veni Sancte az egrivel csaknem egy időben volt a budai Ciszterci Plébániatemplomban. A budai diákszövetség és a Budapesten lakó ciszterci öregdiákok részére a hálaadó Te Deum és a Szentlélek segítségét hívó Veni Sancte szeptember 6-án volt a Ciszterci templomban *dr. Zakar Polikárp* zirci apátúr és a ciszterci atyák concelebrációs miséjén.

A szentmise után a gimnázium dísztermében a ünnepélyes műsoros estet tartottak, amelyen az öregdiákok átadták a megőrzött Szent Imre zászlót a gimnázium fiataljai részére. Az ünnepélyen több egri öregdiáktársunk is részt vett.

Találkozónk 1997-ben

60 évesek – (1929–1937) – *Sántha Olivér dr.* (I–VI.), *Baghy Osvát* (VII.–VIII.) osztálya – június 12-én tartotta érettségi találkozóját Egerben. Az előkészítő munkáról, ill. a találkozón résztvevőkről *dr. Pataky Árpád* számol be: 1937-ben 60-an érettségiztünk; 4 osztálytársunkról nem tudunk, 38-an már nincsenek köztünk; 18 osztálytársunk címére küldtünk meghívót; 4 diáktársunk érettségi előtt más iskolába került, de velünk éreznek és tartják a kapcsolatot. Meghívót nekik is küldtünk. A posta egy meghívót kézbesített vissza: Bán Jóskaét, közelebbi megjelölés nélkül.

A találkozón 13-an jelentek meg: Győri István (Ózd), Hám Lajos (Nagymaros), Makó János (Ózd), *dr. Pataky Árpád* (Budapest), *Petrassevits István* (Szikszó), *dr. Pók Lajos* (Budapest), *dr. Ráduly Barnabás* (Eger), *Schärer Andor* (Mátraderecske), *Várszegi Zoltán* (Budapest), *dr. Vendrei István* (Eger), *Andrássy János* (Budapest), *dr. Kerekes Károly OCist* (Budapest), *Szegő Ferenc* (Budapest). Rajtuk kívül három feleség vett részt a találkozónkon: *Pókné, Vendreiné* és *Andrássyné*, valamint *Ráduly Barna* lánya is, aki a szervezésben sokat segített. Köszönet érte!

Akik nem tudtak eljönni, de jelezték: *Komáromy József* trombózis miatt, *Petravich Feri* pedig szívgyengeség miatt nem utazhatott, *Teőke Laci* tartósan fekvő beteg. *Nyilas Laci* magas vérnyomás miatt maradt el. *Gulácsi Pali* levélben, *Schärer Bandi* képes lapon jelezte jövetelét – de nem tudtak megjelenni.

A találkozóról *dr. Pók Lajos* számolt be ihletett szavakkal:

Elillant évek szőlőhegyén

Nem tort ülünk, mint *Ady* a versében, korántsem szüreti ének készülődik a torkunkban. Tizennyolc esztendő korom *Ady-lázából* sodródik tudatomba a gyönyörű, de a mai napon is hiteles metafora.

Hatvan esztendő érettségi találkozóinkra zarándokoltunk Egerbe 1997. június 12-én, gimnáziumunk templomába, ahol reggelente nyolc esztendőn át misével kezdtük a napot, és ahonnan 1937 júniusában búcsúztunk; azon az akkor is „álmos, szegény Magyarországon”. Hetvennyolc esztendőnk minden súlyával, sebével, vesztett és maradt hitével ülünk a régi padokban. Az idén alighanem a mi kis csapatunk a senior gárda. Osztálytársunk és barátunk, *Kerekes Károly* mondja az ünnepi misét, a Ciszterci Rend magyarországi újjászülettetője, majd apátja.

Öröm, hogy néhányan megérhették ezt a napot. Majd melankólia, fájdalom, szinte a templom oszlopaiba fogódzó szorongás bujkál lelkünkben. Az elmúlt hatvan esztendő, ez volt nemzedékünk életének a „java”, bármennyire groteszkül hat itt és most ez a szó. 1937 után nem sokkal zúdult ránk a hosszú, éppen a mi nemzedékünket nagyon megritkító, haza-pusztító háború. Aztán jött, majdnem fél évszázadig az idegen megszállás, az idegen társadalmi rendszer alapvető erkölcsi értékeket devalváló szorítása. Közben kellett tanulnunk, dolgoznunk, családot alapítanunk. Elkerülve vagy kidriblizve pökhendi és kegyetlen kisebb-nagyobb zsarnokokat, ahogy lehetett, mentve a túlélés reményét, az önfenntartáselemi ösztönével őrizve azokat az erkölcsi, intellektuális értékeket, amelyek méltóvá tehetik túlélésünket.

A misét követő „osztályfőnöki órát” vallomást tevő diákként kezdte *Kerekes Károly* barátunk, majd – a rég halott *Baghy Osvát* helyén – osztályfőnökként folytatta. Az osztály maradék öregdiákjainak beszámolója az iménti túl sűrű történelmi tapasztalatokat nemcsak folytatták, hanem arra is próbáltak válaszolni, miért elkerülhetetlen éppen ezen a napon erről beszélni.

1937 júniusában nem üres tarisznyával hagytuk itt a gimnáziumot. Ebben a képzelte tarisznyában és tudatunkban, sejtjeinkben, reflexeinkben vittük magunkkal azt az Isten s ember adta erkölcsi megtartó erőt és alaptudást, amely támaszt, tartalmat, erőt adott későbbi túlélésünk reményének. Lehet, hogy – annyi év után – csak most sikerült megfogalmaznunk az itt átélt, kapott nevelés, tudás lényegét? Pedig annyiszor hallottuk ünnepségeken és hétköznapiakon, latinul és magyarul a Ciszterci Rend második alapítójának, *Szent Bernátnak* a programját, jelszavát, a Rendnek évszázadokra adott feladatát: *ardere et lucere*. Az ifjúságot nevelő, diákjaival együtt élő, lelkivilágukkal azonosulni tudó szerzetespap állandó szívmelege és a tudás áldott fénye volt *Szent Bernát* öröksége, amely nyolc esztendőn át áradt tanárainkból. (Sorsom kegyes véletlene folytán életem munkájának nagyobb része volt „a tudás fényeinek” keresése. Vajon elégszer jutott eszembe, hogy milyen kétes értékű halványulhat a tudás segítőkész igaz emberség nélkül?) Így vihettük magunkkal ebből a rendházból és gimnáziumból a lelki erőnek és a lélek egészségének egy életen át hatékony tartalékait, amelyek táplálták képességeinket a munkára és képességünket a szeretetre.

Hangulatos ebéd után a búcsú-ölelésekkor már nem sokat fogadkozhattunk. Nekem az a latin mondat járt az eszemben, amelyet a budai Farkasréti temető egyik öreg sírkövén olvastam: *vita mutatur, non tollitur*. Így fordíthatnám: az élet formát vált, de nem vétetik el tőlünk.

(*Pók Lajos*)

55 évesek – (1934–1942) – *Tobákos Kilit* tanár úr osztálya – június 7–8-án Egerben tartotta érettségi találkozóját. A találkozóról *Wolszky László* számolt be: – *Budapesti kis csapatunk* (8–9 fő) 7-én a menetrendszerinti *Volán* busszal 11 körül érkezett Egerbe. Miután elfoglaltuk a példásan elkészített szálláshelyeinket „*Kanadában*”, a *Mátyás király úti* leány kollégiumban, illetőleg a *Park* szállóban, elmentünk ebédelni a gimnázium *Primus* udvara melletti *kisvendéglőbe*, a volt „*Werner apát*”, ill. A „*Kacsapart*” utcába. Ebéd után találkoztunk a *Székesegyház* *Deák Ferenc* utcai oldalán – feleségestől kb. 20-an –, majd felkerestük a *Hatvani* temetőben a *Ciszterci* sírboltot. Koszorúnk elhelyezése és ima

után *dr. Kerekes Lajos* mondott megemlékező beszédet itt nyugvó tanárainkról. Kifelé jövet meglátogattuk Lénárt Misi és Láng Laci barátaink sírjait is.

A temetőből jövet a Törvényszék épülete elől induló autóbusszal kilátogattunk *Kerekes Lajos* andoknaktályai vendégmarasztaló pincéjébe egy kis közvetlen eszem-izsom beszélgetésre. Itt csatlakoztak hozzánk Szalóczi Gyuri gyermekei és unokái. Társaságunk hölgy tagjai, de főleg Nagyné Cini és leánya Babus látták el a figyelmes háziasszonyi tevékenységet. Valamennyien igen jól éreztük magunkat. Anekdotáztunk és még nótára is fakadtunk. Este úgy 8 óra felé az utolsó buszjáráttal tértünk meg kényelmes egri szállásunkra.

Másnap 8-án vasárnap reggeli után 10 órára gyűltünk össze a ciszterci templomban közös szentmisére, melyet ezúttal is *Kerekes Károly* ny. apát úr celebrált, mivel paptanáraink és pap osztálytársaink már valamennyien itt hagytak bennünket. Régi hagyományunkhoz híven az eltávozottak emlékére az oltár lábánál 1-1 szál gyertyát égettünk, melyek száma immár 55 év távlatában 23-ra emelkedett. Így tablónk már csak 24 élő osztálytársat regisztrál. Tanárainkért magasabb szál gyertyát gyűjtöttünk. Apát úr szentbeszédében megemlékezett elhunyt tanárainkról és diáktársainkról. „Napoleon gárdáiiban bevett szokás jut eszébe – mondotta az apátúr –, mely szerint a csaták utáni névsorolvasáskor az elhunyt bajtársak helyett az élők jelentkeztek: – Ő ugyan elesett, de a lelke köztünk van”.

A szentmise után régi VIII-os osztálytermünkbe vonultunk, ahol *Molnár Tamás* osztálytársunk üdvözölte apát urat és a jelenlevőket. Apát úr rövid beszéde után névsorolvasás közben a jelenlevők beszámoltak az utóbbi öt év folyamán az őket és családjukat érintő változásokról. Az osztályterembe behozták a régebben elveszettek hitt, mostanra előkerült 1942-es érettségi tablónkat is.

A megemlékezések után a társaság kedélyes beszélgetés közben, ragyogó napsütésben átsétált a vár alatt levő Dorner-féle vendéglőbe, ahol öt évvel ezelőtt is otthonosan éreztük magunkat. Az ünnepi ebéd után megköszöntük egri barátaink – *dr. Kerekes Lajos* és *dr. Szalóczi György* – önzetlen szervező munkáját és nem utolsósorban a főszervező hölgyek – *dr. Nagy Ivánné Cini* és leánya *Nagy Györgyike* – áldozatkész, az osztályt is összetartó tevékenységét. Ezután a résztvevők csoportokban haza indultak, élményekkel telve, egy újabb 5 év reményében.

A találkozóhoz a hozzátartozókkal együtt 28-an vettünk részt. Az osztályteremben egy emléklapot írtunk alá, amelyet a 25 éves találkozó óta öt évenként szintén hagyományos szokásunknak tekintünk.

Megjelentek: az Alma Matert képviselve, idősebb iskolatársunk *dr. Kerekes Károly* ny. apát úr, és egyetlen, még élő tanárunk – aki gyengélkedése miatt személyesen nem tudott megjelenni – felesége, *Rédey Rezsőné Mucika*, valamint 14 osztálytársunk: *dr. Csanády László* (Budapest), *Farkas Endre* (Budapest), *dr. Forgács Mihály* (Svájc), *dr. Kerekes Lajos* (Eger), *Koroncai Ádám* (Ausztria), *Kurczweil Ödön* (Gyöngyös), *dr. Lukinits László* (Szombathely), *Tárkányi Róbert* (Eger), *Török Zoltán* (Eger), *Molnár Tamás* (Budapest), *Nyisznyánszky Tibor* (Miskolc), *dr. Szalóczi György* (Eger), *Szamosvölgyi Attila* (Németország), *Wolszky László* (Budapest), továbbá eltávozott osztálytársaink helyett feleségeik: *Berta Ferencné Magdi*, *Érsek Dénesné*, *dr. Nagy Ivánné Cini* és leánya *Nagy Györgyike*, *Szikora Mihályné Otti*, *Wahlner Aladárné Irénke*. A jelenlevő osztálytársaink feleségei: *dr. Lukinicsné*, *Molnárné Márti*, *Nyisznyánszkyiné*, *dr. Szalócziné*, *Szamosvölgyiné Terike* és *Wolszkyiné Anikó*.

(*Wolszky László*)

50 évesek – (1939–1947) – *Vajk Atanáz* osztálya 1997. június 14–15-én találkozott Egerben.

Az együtt érettségizettek közül húszan jelentek meg, többségükben feleségükkel, de nyolc olyan osztálytárs is részt vett a találkozón, akik csak néhány vagy éppen csak egy évig jártak ebbe az osztályba. Meghívásunkra elhunyt osztálytársaink özvegyei közül is négyen eljöttek, ami ékes bizonyítéka annak, hogy milyen összetartó ereje volt az osztálynak, mely még 50 évvel az érettségi után is hat. Ennek a szellemnek kialakulásában nagy része volt boldogult osztályfőnökünknek, *Vajk Atanáznak* is. A rendezők üdvözlésében el is hangzott, hogy tulajdonképpen úgy tekinthetjük magunkat, mint egy koedukált osztályt, hisz a feleségek is teljesen beilleszkedtek a régi fiúosztály légkörébe. Két házaspár az USA-ból, egy Németországból, egy-egy fiú Belgiumból, Svájcban és Szlovákiából érkezett.

A program a hagyományoknak megfelelően alakult: 14-én, szombaton a szépasszonyvölgyi műemlékpincében bográcsban főtt gulyás mellett elevenítettük föl régi emlékeinket, majd tábortűz mellett régi diák- és népdalokat énekeltünk.

15-én, vasárnap reggel 9 órakor diákmisén vettünk részt, majd egyik régi tanteremben folytattuk a visszaemlékezést, beszámolókat. E kb. 2 órás összejövetelt *Timár György Végrendelet* című versével zártuk be, melynek utolsó 6 sora így hangzik:

Szerető szívek közt is egyre	és mivel lassacskán kikezd,	fejfámra, majd e test ha hamvad
az idő les rám fenekedve	végrendeletként hagyom ezt:	írdjátok: „Hiányzom magamnak.”

Ezután megkoszorúztuk a ciszterci tanárok és itt eltemetett osztálytársaink sírjait, megemlékeztünk – már a misén is – 22 elhunyt társunkról. Végül a Park szállóban ebédrel fejeződött be a találkozó.

Mivel életkorunk már erősen előre haladt, úgy határoztunk, hogy legközelebb 2 vagy 3 év múlva találkozunk, s nem várjuk ki az újabb 5 évet. Reméljük akkor még valamennyien együtt leszünk, sőt azok is, akik most nem tudtak eljönni. Azoknak, akik betegségük miatt most nem lehetnek jelen, javulást kívánunk abban a reményben, hogy a legközelebbi találkozón ők is itt lehetnek, és együtt emlékezhetünk vissza feledhetetlen diákéveinkre.

Köszönet a rendező bizottságnak, különösen *Szelényi Gyurkának*, aki a szervezés és az előkészítés nagy részét végezte.

A meghívón, mint szervezőbizottság, 3 aláírás szerepel, azoké az osztálytársaké, akik jelenleg Egerben laknak, részben folyamatosan, részben visszatérve az Alma Mater városába.

A találkozón részt vettek: Özv. Albach Oszkárné, Bódvai Vince, Bordás Béla dr. feleségével, v. Botár Elek feleségével, Bójtó Tamás, Bérces Imre feleségével, Dobrányi Zoltán feleségével, Egres Jenő dr. feleségével, Endrényi Olivér (Belgium), Ragambi Fluk Ottó feleségével (USA), Gál József dr., Goóts László dr. feleségével, Galamb Gábor feleségével, Gajottó Silvió, Győri Ivá feleségével (USA), Ignác Lajos feleségével, özv. Juhász Lászlóné, Kádár Emil feleségével, Kertész Pál dr., Kovács György feleségével, uzoni Kovács Zsolt feleségével, Krisztik György feleségével, Mischinger Gábor feleségével, Mohai Lajos feleségével, Pázmány István feleségével (Németország), Simon István feleségével, Szpolecni Sándor (Szlovákia), Szelényi György feleségével, Szommer István feleségével, Tóth Andor (Svájc), özv. Toronyi Józsefné.

Viszontlátásra a következő találkozón! –

A rendezők nevében (Egres Jenő dr.)

56 évesek – (1933–1941) – Az 1941-ben végzetek (Erdélyi Guidó tanár úr osztálya), az előző – 55 évi – találkozónkon elhatározottak szerint Győri János osztálytársunk meghívásának eleget téve május 24-én – Jászkiséren – tartottuk meg az 56. évi érettségi találkozónkat

A Makovecz Imre által tervezett Művelődési Ház „Kávéház” termében való találkozás után, előbb szentmisén vettünk részt, majd Győri János vezetésével a helység nevezetességeivel (az 1650-ben épült ref. templom, az 1857-ben épült iskola, az 1930-ban Telts Ede által készített I. világháborús hősi emlékmű és az 1896-ban épült városháza) ismerkedtünk meg.

Ebéd után pedig, további programként a Csete Balázs Helytörténeti múzeumot tekintettük meg, ugyancsak Győri János és kedves felesége felkészült, sok élményt nyújtó vezetésével. Az igen jó hangulatú találkozónkat – köszönet ezért a mindvégig készséges, lelkes Győri házaspárnak – itt fejeztük be, igen finom alföldi borral koccintva, mind a jelenlévők, mind a távollevő osztálytársak egészségre.

A találkozón részt vettek: Csillag Tibor feleségével, (Budapest), Győri János feleségével (Jászkisér), Hibay György feleségével (Eger), Jankovics Iván feleségével (Svájc), Kulcsár Lajos feleségével (Budapest), László Ferenc (Budapest), Lénárt Zoltán (Miskolc), Urbán Sándor (Budapest), és Vágó László (Szolnok). (László Ferenc)

53 évesek – (1936–1944) Falubíró Győző osztálya 1997. június 14-én találkozott Egerben. 10 órakor a szentmisét dr. Ritter Márton és Forenszky József és Kalapos József osztálytársaink celebrálták.

A szentmisén dr. Ritter Márton a nemrégiben elhunyt osztálytársunkról, Akác Jánosról emlékezett: „Az orgona hallgat... Bizonyosan kaphattunk volna orgonistát, de mi ezzel emlékezünk órá... Önkéntelenül Haydn Búcsú szimfóniája jut eszembe, hisz ilyen módon fogyunk mi is és egyenként távozzunk ebből az életből...”

Szót a mai élet nehézségeiről is: „A világ másképpen alakul, mint vártuk, s ez türelmetlenséget vált ki belőlünk. A mindennapok nem várt eseményei, alkalmatlanságai miatt türelemre, reményre van szükségünk. Ezek az erények ébredjenek fel bennünk, ez legyen méltó válaszuk a világ eseményeire, egészségünk gondjaira...”

Mise után az iskolánkba mentünk, ahol az utolsó évünk osztálytermében kezdődött hosszabb beszélgetés. Wolsky Agenor, – találkozóink fáradhatatlan szervezője – először ismertette, a jelen nem levő, levélben vagy telefonon jelentkező osztálytársainktól kapott üzeneteket: Dr. Sávoly Titusz Szigetszentmiklósról küldte üdvözlését, mivel a találkozó időpontjában külföldön tartózkodik. Szemerédi Dénes Tatabányáról küldte levelét. A találkozón sajnos nem tud részt venni, de tervezi, hogy az „ötös” találkozón, 1999-ben ott lesz, „ha ez megadatik életemben...” Frank (Fegyverneki) Gyuri (USA, Hemet, California) írja: ... Azt hiszem, hogy helyesírásum egyre rosszabb. Nagyon bánt, hogy nevettem, amikor Ficzer Laci Magyarországot kis „m”-mel írta... A találkozón nem leszek jelen, de talán két év múlva az 55 évesen igen – ha még élek akkor... Kékesi Gyurka levele Kanadából, Torontóból: „...Valamivel több, mint negyven éve hagytam el Magyarországot. Az első időben főleg anyagi okok miatt nem mentem haza. Később, amikor már a szakmában dolgoztam és lányomnak meg a fiamnak szerettem volna megmutatni az országot, ahol felnőttem, mindig közbejött valami...Jelenleg pedig az egészségem tart vissza az úttól. Lányom – legnagyobb meglepetésünkre – francia kanadai férjével nászútra Magyarországra ment. Az egész országot bejárták. Egerben is voltak. Máskülönben ő nemcsak folyékonyan beszél, hanem majdnem hibátlanul is ír, sőt az unokák is értenek magyarul...Fiam, akinek ugyancsak nem magyar, hanem szlovén eredetű a felesége, jól beszél a magyart. Előbb utóbb úgyis haza fog látogatni, mert megígérte, hogy hamvaimat elviszi Egerbe, ahol a legszebb éveimet töltöttem...” Dr. Horkay Ferenc Budapestről telefonon jelentkezett, sajnálkozva, hogy külföldi útja miatt nem tudott eljönni. Sok szeretettel köszönti az osztályt a jövő évi viszontlátásig. Dr. Intze Pista Budapestről telefonon jelentkezett. Lélekben együtt ünnepel az osztállyal. Dr. Juhász Tibor (Franciaország, Nizza) telefonon köszöntötte a találkozó résztvevőit. Sági Lajos, aki a nyarat Zánkán tölti, is jelentkezett a találkozóra, de az utolsó pillanatban ebben rosszullette megakadályozta.

Résztvevők: Balla János (Nagytálya), Dobrányi László (Vác), Forenszky József (Hort), Fügedi István (Budapest), dr. Grenda Andor (Miskolc), Horváth Lajos (Jászapáti), Kalapos József (Kótaj), Lieszkovszky Gyula (Budapest), Mohi György (Tatabánya), Németi Viktor (Agárd), Oláh Gyula (Budapest), dr. Órs Félix (Sopron), dr. Papp János (Budapest), dr. Ritter Márton (Lauda-Königshofen, Németország), dr. Szerdahelyi Ferenc (Eger), dr. Tóth Ferenc (Eger), dr. Turcsányi Tibor (Budapest), Wolsky Agenor (Eger). Velünk voltak a találkozóinkon hűségesen résztvevő kedves fele-

ségek: Dobrányiné Saci, dr.Grendáné Terike, Oláhné Mandi, dr. Pappné Klárka, Szerdahelyiné Nórika és Wolskyné Ilonka.

(Mohi György és Wolsky Aenor)

Hogyan él egy német falusi plébánia „szolgája” – aki magyar fiú

(Látogatásom dr. Ritter Mártonnál)

1944-ben együtt érettségiztünk Egerben. 1996. novemberében két hétig voltam vendége Lauda-Königshofenben.

„Kár, hogy nem vakáció idején jöttél. Több időnk lett volna beszélgetni” – fogad. S valóban, német alaposággal szervezett, a perceket kihasználó munkában találtam. A technika mai (nálunk holnapi) vívmányaival felszerelt, modernül berendezett parókiájának földszintjén lévő irodájában reggeltől délig postáját dolgozza fel, hivatali ügyeit intézi. Szerkeszti, írja, nyomtatja és kiadja egyházközségének eleven, kedves, jópofa 20 oldalas hetilapját. Munkáját irodai adminisztrátor segíti. Délutánjait az egyházközség programjainak szervezése (inkább azt mondanám: végtelenül finom „vezénylése”) tölti ki. Ottjártamkor egyházi kórus találkozó, orgonakoncert, mindenszentek- halottak napi megemlékezés, nőszövetségi, ifjúsági egyesületek összejövetelei, karácsonyi könyvkiállítás és vásár, egyházközségi tanácsülés, Márton-napi felvonulás, karácsonyi ajándékbarakcsolási délutánok, idősök estje, elsőáldozók előkészítése voltak „műsoron”.

Kiemelkedett számomra az a katolikus népmozgalmi kezdeményezés, amelyen egy kb. harmincfős csoport a német vidéki élet sajátos kérdéseivel foglalkozott, és gyűlését tartotta az elegáns szent Norbert teremben. Környezetvédelmi-, lelkeségi kérdésekre keresett megoldást, a technizálódó világban az emberi minőség fenntartását tűzte ki céljául.

S a másik: a templomot megtöltő hívőcsereg az egyik vasárnap délelőtti mise után a templom előtt csoportosult. Kisvártatva megjelent a karinges, csinos ministránsok nyomában Ritter plébános úr. Zenekar, énekkar, tűzoltók fegyelmezett csapata, s a hívek egyetlen irányító szó nélkül megtalálva helyüket, szép menetben indultunk a temető felé. Itt a háború-, az erőszak-, a faji megkülönböztetés áldozataira emlékeztünk. A polgármester beszélt, a plébános úr imát mondott, szép énekkari-, zenekari művek hangzottak fel. Köztük az „Ich hatt' einen Kameraden...”, s végül a német himnusz. Komolyabb, fegyelmezettebb, bensőségebb ünnepséget nem igen éltem még át! Egy lélek hatott át mindnyájunkat. A hazaszerető, bátran küzdő német katonák gyermekeit, unokáit érezhettem magam körül.

S minden feladatnak van rátermett „gazdája”. Ritter Marcinak szinte csak engednie kell híveit dolgozni. Ő egész szívvel köztük él, velük él. Az egyházközségi óvoda egyik kis nebulójával találkozik össze egyik nap az üzletben. Halló-val köszöntik egymást, beszélgetnek. A kicsi mamája megkérdi: „Ki ez a bácsi, ismered?” – „Er ist der liebe Gott” – válaszolja a gyermek.

„No azért ennyire még nem vittem” – mondja Marci nagy mosolyogva, amikor elmeséli.

A teológiatanári képzettségét falusi lelkipásztori szolgálatra szentelő pap a talentumok evangéliumának vasárnapján hibátlan „schriftdeutsch”-án a hitről prédikál. „A magát hitetlennek valló okosabbnak tartja magát a hívőnél.”

S közérthetően tovább elemezve a nagy kérdést:

ha hiszek Istenben, aki „talán” nincs	↙	és ha van	–	üdvözülök
	↘	és ha nincs	–	nem történik semmi
ha nem hiszek Istenben, aki „talán” van	↙	és ha van	–	elkárhozom
	↘	és ha nincs	–	teljesült amit vártam

A hívő magatartása okosabb. Aki hisz, az jár jól!

Egy másik alkalommal: Szent Pál a Római levélben a törvényről és a bűnről ír. A bennünk élő lelkiismeret és a tételes törvény külön vizsgálendő. A „szeress – és tégy amit akarsz” – Szent Ágoston-i mondás konklúziója: ha szeretet van bennem, nem tudok vétkezni, nincsen szükségem tizparancsolatra sem.

Marci bátyjék, Mihályék segítségével is egy-két szép kirándulásban is volt részem. (A 120-as tempójú vezetés közben szinte éppúgy beszélgettünk, mint szobánk csendjében. Itt is megtapasztalhattam Marci friss koncentráció-, s ugyanakkor differenciáló készségét.) Megismertem a vidék mintaszerű szülőkkultúráját, borgazdaságát, s annak magas színvonalú reklámját. (Kell is neki, mert a legjobb boruk sem állja ki a versenyt a leggyengébb egrivel.) Jártunk Würzburgban, Rotenburgban, s utam koronájaként francia földön Ronchamp-ban, Colmárban, Strasbourgban. A műemlékek háborús kárait nyomtalanul restaurálták! Nagy élmény volt Marci teológiai-, művészettörténeti felkészültségű vezetésével mindezeket megcsodálni.

Itthonról visszaneézve mondhatom: csodálatosan éreztem magamat a rendezett német életben. A társadalom szorosra fogott szociális hálójá mindenki emberit nívót biztosít. Életüknek, környezetüknek minősége, s amit az hordoz: az emberi minőség (civilizáltság, kulturáltság) nagy értékű kincsük. S a másik: boldogabbak lennénk, ha ez a képzett magyar pap itthon fejtené ki talentumait. S talán csak az vigasztalhat: ott is paphiány van, ott is Isten ügyét szolgálja

Mohi György

Köszönetet mondunk azoknak a külföldön élő diáktársainknak, akik felhívásunkra támogatásukkal segítették Diákszövetségünket

Györy Iván (1947) – (USA), Puky Pál (1943) – (USA), v.Kenderessy Károly – (Franciaország), dr. Ritter Márton (1944) – (Németország), dr. Husvéti Sándor (1945) – Kanada, dr. Csíkváry István (1953) – (Németország), Pázmándy Lajos (1947) – (Németország), N.N. – (Franciaország)

A Szent Bernát Gimnáziumban tanítottak

Nyolc tanárunk él, akik Szent Bernát Gimnáziumban tanítottak: *Dr. Deáki Sándor Miklós OCist . (1932/33)* Oltai Rudolf (1938–40), Rédey Rezső (1941–48), dr. Kerekes Károly OCist . (1945–48), dr. Ferenczy Csaba OCist (1945/46), Hervay Levente OCist. (1946–48), dr. Mikó Sándor (1946–48).*

Közülük dr. Kerekes Károly OCist. és Hervay Levente OCist már írtak lapunkban A többi kedves tanárainkat szóban vagy levélben kértük, hogy emlékeikről küldjenek egy kis írást diákszövetségünk lapja részére abból az alkalomból, hogy iskolánk újból indul. Az öregdiákok örömmel és hálával gondolnak tanáraikra, és szívesen hallják ma is szavukat. Szeretnénk, ha a most iskolába járó diákok is jobban megismernék iskolájuk múltját, és annak tanárait.

E számunkban dr. Deáki Sándor Miklós OCist, Rédey Rezső és dr. Mikó Sándor tanár uraktól kapott írásokat közöljük.

*Lapzárta után értesültünk, hogy Sándor atya augusztus 28-án Pannonhalmán elhunyt.

DR. DEÁKI SÁNDOR MIKLÓS OCist.

Deáki (Dörfler) Sándor Miklós dr. 1904. november 23-án született Budapesten. Gimnáziumi tanulmányait 1915-ben a budapesti ciszterci gimnáziumban kezdte, majd a VI. osztály elvégzése után 1921. aug. 14-én lépett a Rend novíciátusába. Tanulmányait Egerben, mint ciszterci papnövendék folytatta, és ott 1924-ben érettségizett. 1928 júl. 8-án szentelték pappá. 1931-ben kapott középiskolai tanári diplomát a Pázmány Péter Tudományegyetemen latin-magyar szakon; majd magyar-latinból és esztétikából szerzett doktorátust. 1932 októberétől egy éven át tanított Egerben, az akkor induló első osztály osztályfőnöke volt.

Életemből 3 évet töltöttem Egerben. Mivel budai gimnáziumunk VI. osztályából léptem a Ciszterci Rendbe Zemplén György, később esztergomi segédpüspök osztálytársam és barátommal együtt, a novíciatus után, már mint „kis ciszter” Egerben fejeztük be gimnáziumi tanulmányainkat, ott érettségiztünk jeles, illetve kitűnő eredménnyel. Közbeesett a Petőfi-jubileum. Az aszódi gimnázium országos pályázatán: Mit jelentett számomra Petőfi költészete? Tordai Ányos magyartanárom az én dolgozatomat küldte el. Sajnos, az és az elsőnek járó elismerés odaveszett. Hasonló sorsra jutott a Kassai tankerület helyébe lépő Miskolci tanulmányi versenyem: „Arany János, a lelkiismeret költője” – című pályázaton kapott díszoklevél is. Latinból Zemplén Z. barátom lett az első. Évek multával Hatala János fénymásolatot készített az évi gimnáziumi Évkönyv erről szóló lapjáról. Megküldte nekem, de olyan jól eltettem, hogy nem sikerült megtalálnom. Ezzel együtt raktam el Brisits nagyszerű szónoklatának, Teleki Pál: Szent István birodalma, és az én turista pályázaton „Az Iván Pap havasán” pályadíjat nyert külön lenyomatomat. Ezt ugyan már bajai tanárkodásom alatt írtam.

Magyartanáraim, maguk is neves irodalmárok, fölfigyeltek stílusomra, és támogatásuk abban is megnyilvánult, hogy a legkiválóbb szakkönyveket adták kölcsönbe, vagy ajánlották megvételre. Tordai és Brisits magával vitt ha valahol szerepelt, vagy Prohászka szónokolt. Saját ünnepi beszédeimből egyet sem menthettem meg.

Egri tanárkodásom egy éve vitéz Rédei Gerő veseműtete miatt egy hónapi bajai tanárkodásom után októberben kezdődött. Úgy látszott ott maradok, de Rédei talpra állt.

Némi vihart okozott lelkemben, hogy a bajai egy hónapi és az egri csonka iskolaév alatt, itt is-ott is szövdöttek érzelmi vonzódások diákokhoz, és a természeti környezethez. Magány-szeretetem e két irányban mégis nyitott volt és maradt. Bár első versemet Egerben írtam, valójában zirci káplánságom alatt látott nyomdafestéket a Zirc

és Vidékében. Mivel szüleim még éltek, nekik is küldtem egy-egy számot. Ezek náluk megmaradtak.

Mielőtt tanártársaimról – ez esetben az egri évek alapján rátérnék – egy kissé már arcképük elhalványodott – megrajzolására, pótlólag egészítem ki Brisits Szent István-napi, a Mátyás-templom előtti beszédére, amely különlenyomatban is megjelent. Csernoch hercegrímásnak annyira megnyerte tetszését, hogy magához hívatta, és gyakorta eljött budai gimnáziumunk ünnepélyeire, vagy ő végezte a szertartást.

Mikor, mint kis ciszter Egerben végeztem a VII–VIII. osztályt, Tordai Ányost becsültem legtöbbször a tanáraink közül. Mint ember is daliás alak volt. Beszéde megcsillantotta a magyar nyelv zengzetes szépségét, pedig ő nem stilizálta úgy mint Brisits Frigyes. A magyar faj diszplánya, a magyarság szerelmese, tanításában az osztály ilyen hangoltságú diákjaitól elvárta, hogy az órán leadott előadását nyomon kövessék. A többieknél megelégedett azzal, ha a tankönyv szövegezésével teszik gazdagabbá a szépirodalom méltatásához legtöbbször szerény szókincsüket. Bár ő is ragaszkodott a legszebb költemények teljes kivülről tudásához. Az írók, de főképp a költők verseiből mindig a legtöbbet mondó versszakot szötte bele a szerző és alkotása prózai méltatásába. Ahogy mint növendék megfigyelhettem, nem sokáig maradt étkezés után a társalgóban. Saját irodalmi tervein dolgozni, szobájába vonult vissza. Gárdonyi, az egri remete szívesen fogadta, ha egy cisztertanár meglátogatta. Macki Valér, Madarász Flóris halála után Tordaival beszélgetett el, vele közölt bizalmasabb részleteket, de rosszul sikerült házassága okairól előtte se nyilatkozott teljes nyíltsággal. „A szívet azért rejtette el az Isten, hogy senki se lássa.” Tordai későbbi pályájáról azért nem írok most, mert nem tartoznak egri éveimhez. Pedig bajai házfőnöksége, igazgatósága idején bontakozik ki igazán. Egy kis anekdotának beillő bémálási esettel zárom mint hálás tanítvány, egri magyartanársága feledhetetlen emlékét. A bémálós püspök megkérdi tőle, hogy hívnak fiacskám? A felelet: Én

Tolvaj vagyok. A püspök meglepve ránéz. Már ily korán? A fiú önértékesen hozzászól: De püspök úr – én becsületos Tolvaj vagyok. A püspök meglepve ránéz. Tordai eredeti vezetékneve csakugyan Tolvaj volt. Később cserélte föl a Tordai névvel. A tolvaj szó a legrégebb magyar szavak egyike, több becsületos magyar család vezetékneve volt. Tehát a névváltoztatás ez esetben nem megmagyarosítás, hiszen mi Tordainknál kevés izig-vérig magyar élt ebben az országban. Mind Tordairól, mint Gárdonyiról többet írhattam volna, de az Egerben akkor magyartanár Tordai Ányos kellett bemutatnom.

Legközelebb valószínűleg Kovács Demjént vagy Szalai Gábort támasztom föl arra az alkalomra, hogy Egerben, ahol először kezdett Rendünk gimnáziumi szinten tanítani, föl-támadásához közeleg a Ciszterci Rend Szent Bernát Gimnáziuma.

Magamról annyit, hogy az elmúlt év ősztől rohamosan hanyatlak testi erőm. A szétszóratás utáni első káptalanon beszédem ezzel fejeztem be: „Az újrakezdés vakmerő reménye legyőzte itt az ostromló halált...”

Gyermekkorom óta a Ciszterci Rendbe lépéséig tulajdonképpen majd 1950-től, szüleimhez való visszatéréssel,

és a szentendrei ferences gimnáziumban négy éven tartó tanárkodásom, majd édesapám 75 éves korában való elhunytáig, 14 éven át megözvegyült édesanyám rákos kórban való 87 évében bekövetkezett haláláig, végül nővérem családjával való együttélésemig már maga is elárulja, hogy darabokra hullott szét életem. Pedig e töredékek után következett a kötetlenség és külföldi utazgatások legtartalmasabb éve.

A kétszeri bajai kifosztottság után zsúfolásig tele lett szobám a szinte mohón gyűjtött mindenfélével. Szinte ábrándnak minősíthető elképzelésem az volt, hogy bőven lesz utolsó éveimre, amivel elszorakozom. Pedig ezután történt elesésem, balkarom darabos törése nyomán, hogy egy háromgyas betegszobában kell várnom a halált. Fő problémám a racionále és irracionále közül melyiké a győzelem pálmája? – Sajnos az irracionále lett.

A nagyjából még 93 évesen is jól működő agyam már a kivágásra érett beteg testemmel nemcsak életem emlékeitől szakít el, hanem közeli halálra ítél. Szeretettel gondolkodom mindazokra, akik keresztény-magyar balsorsunkban velünk éreznek.

RÉDEY REZSŐ

Rédey Rezső Pozsonyban született 1913 május 18-án. Trianonkor hadiárvaként ott kezdte iskoláit és ott is érettségizett a magyar reálgimnáziumban. Tanulmányait Prágában folytatta a cseh Károly Egyetemen földrajz-testnevelés szakon. 1938-ban az Anyaországba kényszerült. A Testnevelési Főiskolán nosztrifikált. 1939-ben a szentesi gimnáziumban kezdte működését, 1941-től Egerben a Szent Bernát gimnáziumban folytatta. 1957-ben Egerből is elkényszerült Budapestre. Most ott éli elfáradva, de optimistán nyugdíjas éveit.

Tres faciunt collegium

1948-ban az államosításkor az új világnézetű hatalom a szerzetes tanárokat kirekesztette az oktató-nevelő munkájukból, majd a fedelet is kisajátította a fejük fölül. Minket 3 civil tanárt átvett az új rezsim és kiosztotta a szerepeket.: Dr. Habis György lett a mb. igazgató; Ócsvár Géza a mb. ig. helyettes; magam pedig a dolgozó.

Miután a közös Tedeumkor a templom szószékéről igazgatónk, dr. Hegyi Kapisztrán nagyon szép beszédet mondott és könnyezve adta át az ifjúságot Isten templomába, mi hárman kényszerültünk az iskolát leltár szerint átadni a kommunista hatalomnak. Az iskola a Gárdonyi nevet kapta.

Szeptemberre kiegészültünk helybeli - és máshonnan jött tanerőkkel és egy megbízhatónak vélt igazgatóval (Csanád Vilmos). Megindulhatott volna a „mintaoktatás agyomosással”: De miután a tantestület még nem volt alkalmas erre a feladatra – lévén értékes és régimódi –, az Állami Gárdonyi Gimnáziumot röpké 1 év után megszüntették. Helyére más típusú iskola jött és a tanári kart beolvasztották a mindig is állami Dobó István Gimnázium-

ba diákostul együtt. Itt egy még értékesebb tanári kar verődött össze. Ennek szétverésére az 1950-es években került sor.

Az akkori ciszterci gárdából már csak egy páran élünk. Megélhettem, hogy az Alma Mater (mert és is annak tekintem) újra az oktatás és a nevelés fellegvára lesz. Ehhez az Isten további segítségét kérem!

Büszke vagyok, hogy ebben az iskolában dolgozhattam jó tárgyi feltételek mellett, kulturált körülmények között, rendezettségben, fegyelmezettségben. Úgy érzem, mintha a ciszterciek egri gimnáziumában már működésének kezdete óta, 1776 óta tanítottam volna.

Habis Gyurkával egyszerre kerültünk ide 1941-ben. Akkor nem gondoltuk volna, hogy egyszer Ócsvár Gézával alkotunk collegiumot.

Bár Gárdonyi egyike a nagy magyar íróinknak és teste is az egri várban pihen, éppen ezért nem kellene nevét elcsépelni! Én meghagynám az eredeti nevet: *Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziuma*.

Felhívás!

Sok diáktársunk nem fizetett még 1997-ben tagdíjat. Kérjük azokat, akik csak feledékenységéből nem tették, fizessék be a Diákszövetségünknek szánt összeget. A jövőben is szeretnénk támogatni a Rendet, az újra visszakapott iskolánkat, valamint mindenkinek eljuttatni újságunkat.

DR. MIKÓ SÁNDOR

Ciszterci iskolában is tanítottam...

1946-ban szereztem középiskolai tanári oklevelet latin-görög szakból a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karán. Munkahelyemen ugyanezen év őszétől a Ciszterci Rend Egri Szent Bernát Gimnáziuma és Általános Iskolája lett, ahová az akkori zirci apát, Endrédy Vendel ajánlása révén kerültem. Örömmel jöttem ide, mert itt tanított dr. Kerekes Károly is, akivel egyetemi éveim alatt jó kapcsolatot építettem ki. Közreműködésével sikerült gyorsan beilleszkedni kezdő munkakörömbe és a tanári közösségbe.

Először benyomásaim ugyanazt a pozitív képet idézték fel bennem, amelyet nyolc tanéven át, mint bencés diák, átéltem. Az iskola szellemi és erkölcsi környezete kedvező volt és szinte már alig érződött az elmúlt háború borzalmas pusztítása, rombolása. Szünetekben vidám gyermek és ifjú kacajok hallatszottak, az órákon pedig figyelmes diákszemek és érdeklődő tekintetek irányultak fiatal latin tanárukra.

Az oktatás és nevelés az egyházi iskolák létjogosultságának jegyében folyt. A tanári testület munkáját az egyházi főhatóság által előírt új követelmények fejlesztése, megvalósítása, a tanulók ismereteinek növelése tudásának elmélyítése és –mindenek felett – a katolikus és magyar világnézet szelleme hatotta át. Az igazgatók és tanárok céltudatosságát a tanításban és a nevelésben a főfelügyeleti látogatók nagyra értékelték. Viszont a mindennapi kérdések óráinak ellenőre 1948 márciusában a szocializmus építésére irányuló politikai nevelést nem tartotta kielégítőnek. Ez már előjele volt az államosításnak.

Az ifjúsági egyesületek: Mária Kongregáció, Önképzőkör, Cserkészcsapat, a később alakult Diákönkormányzat és az Ifjúsági Negyvennyolcas Bizottság elismerést érdemlően működtek. A Mária Kongregáció és az Önképzőkör díszgyűlései, a Cserkészcsapat Mikulás estjei és tábori beszámolóí élményszerűek voltak. Amatőr színjátszóink nemcsak farsangi kabaré műsorokban léptek fel, hanem 1948 emlékének tiszteletére hat alkalommal adták elő Herczeg Ferenc „A Híd” című darabját. Erről a polgári sajtó elismeréssel, míg a baloldali negatívan tudósított. Tanulóink nemcsak városi ünnepeken szerepeltek (szavaltat, ének, zene), hanem helybeli, megyei és országos kultúrversenyeken is vetélkedtek. Megemlítenédő, hogy népi táncsoportunkat 1948 áprilisában a 48-as Országos Kultúrverseny rendező bizottsága a Gyulán megtartott döntőben mutatott „kiváló teljesítményéért” díszoklevéllel tüntette ki.

A Sport kör versenyzői a helybeli, kerületi és országos bajnokságokon több dobogós hellyel öregbítették iskolánk hírnevét. Sikeresen vettek részt az 1948 júniusában

rendezett Ciszterci Gimnáziumok Pécsi Diákolimpiáján is.

A háborús évek zűrzavara után több napos kirándulást 1947/48-ban Budapestre, Debrecenbe, Dunántúlra (Székesfehérvár, Veszprém, Zirc stb.) és Pécsre szervezett az intézet.

Egész és félnapos tanulmányi kirándulások kizárólag Egerre és környékére korlátozódtak.

A katolikus Szülők Szövetsége, amely 1946. március 17-én alakult meg a hitvallásos iskolák és a vallásoktatás védelmében, évenként három műsoros összejövetelt (december, február és június) rendezett. Ezek tisztajóvedelmét fele-fele arányban a szegénytanulók segélyezésére, jutalomdíjakra és az iskolaépület karbantartására fordította.

1948. június 14–15-én volt az iskola állami leltározása és vagyonának zár alá vétele, következő nap pedig államosítása, ami lehangolt kedélyállapotot szült mind a tanulóknak mind pedig a tanároknak. 50 évig tartó tanári munkásságom (18 év gimnázium, 32 év főiskola ill. egyetem) befejezése után nyugodt szívvel írhatom le, hogy a cisztercieknél eltöltött két tanév volt számomra a legszebb, igazgatóim részéről (Hegyi K. és Ágoston J.) pedig a legbékésebb és legnyugodtabb. A tanári karon belül rend és fegyelem dominált. A tizenöt szerzetes nem alkalmazott megkülönböztetést az öt világgal szemben. Tiszteltük és megbecsültük egymást.

Az állami kinevezést a rendtagok nem fogadták el, ezért az igazgatói teendők ellátására ideiglenesen dr. Habis György kapott megbízást, az iskola neve pedig Áll. Gárdonyi Géza Gimnázium lett általános iskola nélkül. Évkezdésre összeállt a tanári kar ciszterci hittanárral. Szeptember végén a megbízott igazgató helyébe kinevezés folytán Csanád Vilmos került, aki előbb a kassai premontrei, majd a miskolci Kir. Kat. Fráter György Gimnázium magyar-latin szakos tanára volt. 1950-ben, mint a Dobó István Gimnázium igazgatóját Reeskre internálták. Idehelyezett tanár irányította az új ifjúsági szervezetet is, melynek vezetőségét népi kollégistákból és „szocialistává átvedlett” értelmiségi szülők gyermekeiből állította össze. Feltételezések szerint ő figyelte az igazgató intézkedéseit, a tanárok politika által diktált oktató-nevelő tevékenységét, amely többek számára sok fejtörést okozó gond volt. Pár hónap után elkerült iskolánkból. Az aktuális politikai irányvonal megerősítését segítette a Szülői Munkaközösség is, amely a Szülők Szövetsége helyébe lépett.

A Gárdonyi Gimnázium csak egy évig működött. Tanárait és diákjait a szomszédos Dobó István Gimnáziumba helyezték át. Épületébe a Tanítóképző Intézet költözött.

hírek...hírek...hírek...

- **A Ciszterci Rendről:**

- *Dékány Sixtus* OCist pappá szentelése augusztus 14-én volt zirci bazilikában. A szentelést *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát, püspök végezte.
- *Augusztus 19-én 3 testvérünk* öltötte magára a novíciusok fehér ruháját. Szent Bernát lángja újra lobogott a zirci bazilikában, reményt keltve a Rend és a nagy ciszterci család tagjainak szívében

- **Tarnai Andor** –, aki 1935–1943 között a Szent Bernát Gimnázium diákja volt – emléktábláját avatták fel augusztus 27-én iskolánk emlékfolyosóján:

TARNAI ANDOR
1925 – 1994
IRODALOMTÖRTÉNÉSZ AKADÉMIKUS
EGYETEMI TANÁR
AZ EGGRI CISZTERCI GIMNÁZIUMBAN
ÉRETTSÉGIZETT 1943-BAN

„A tudós érdemeit *dr. Szörényi László*, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének igazgatója méltatta – olvashatjuk a Heves Megyei Hírlap augusztus 28-i számában, mely képet is közöl az ünnepségről. Az emléktáblánál Diákszövetségünk koszorúját *dr. Száva József* ügyvezető elnök, Tarnai Andor osztálytársa helyezte el.

- **A Szent Bernát plébánia templom felújítására** gyűjtöttek a 62 éve – 1935-ben – végzetek júliusban megtartott érettségi találkozójukon. Az összegyűlt 5 000 Ft-ot Mozsgai Tádé atyának adták át. – *Dr. Bakó Jenő szervező és Keller Gyula.*
- **MCDSZ <FehérFekete>** címen jelent meg 8 oldalas, részben színes tájékoztató *dr. Nemes Zoltán*, az MCDSZ elnökének közreadásában. A lapban olvashatunk a Ciszterci Diákok Amerikai Szövetségének ez év júniusában tartott közgyűléséről, továbbá a dallasi ciszterci gimnáziumról *Lelóczky Gyula Donát OCist* beszámolója alapján. Dallasról és a Torontóban tartott közgyűlésről 4 oldalas színes képes beszámolót is láthatunk.
- **nem „hírek”, vagy talán mégis?...** „A közelmúltban anyagilag nagyon megszorultam. Bár ismerjük: „Kölcsönt ne kérj és ne adj” –, de az életben előfordulhat, hogy mégiscsak rákényszerülünk a kölcsönkérésre. Én is ezt tettem. Ciszterci szeretettel adott is *dr. B. István*. Mindnyájunk épülésére írtam le ezt a pár sort...” – *Egy nyugdíjas orvos-kolléga.*

H A L O T T A I N K

Dr. Deák Sándor Miklós OCist, gyémántmisés áldozópap, a magyarországi ciszterciek szeniorja augusztus 28-án életének 93. évében Pannonhalmán elhunyt. Budapesten, a Farkasréti temetőben szeptember 9-én temették. (*Sándor atya életéről bővebben e számunkban olvashatunk*)

Dr. Kisgergely Bálint József OCist, aranymisés áldozópap, középiskolai tanár életének 77. évében, augusztus 29-én halt meg Budapesten. Bálint atya 1931–35 között a Szent Bernát Gimnázium tanulója volt, majd a felső osztályokat oblatusként a budai Szent Imre Gimnáziumban végezte. A Rendbe 1939. augusztus 29-én lépett. Áldozópappá 1944. május 18-án szentelték. A Pázmány Péter Egyetemen magyar-latin szakos tanári oklevelet szerzett. Temetése szeptember 5-én volt Zircen a Ciszterciek Sírkertjében.

Dr. Hári Ferenc a Diákszövetség Székesfehérvári Osztályának ügyvezető elnöke, a székesfehérvári ciszterci gimnázium 1996-ban nyugdíjba vonult igazgatója ez év júliusában hunyt el. Temetése július 22-én volt a székesfehérvári temetőben, ahol Rend részéről *dr. Kerekes Károly* ny. apát, az MCDSZ részéről *dr. Nemes Zoltán* a szövetség elnöke búcsúztatta. Az egri osztályunkat a temetésen *Oláh Gyula* képviselte.

Diáktársaink, akiknek halálhíreről értesültünk:

Dr. Juhász László (1945) – Jászkisér

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel.:(1) 186 2295— címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE Veni Sancte-i számát Oláh Gyula állította össze

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola *Tájékoztató a visszakapott iskolánkról*

Az évnyitón figyelemmel hallgattuk *Lévai Zsolt* igazgató úr szavait az iskola terveiről, elmúlt tanév eredményeiről. Megkértük, hogy az öregdiákok számára is – akik talán a régi Alma Matert keresik a Gárdonyi iskolában – adjon tájékoztatót a *mai ciszterci* iskoláról. Az igazgató úr készségesen válaszolt a levélben feltett kérdéseinkre.

1997. szeptember 1-jén iskolánk fenntartója megváltozott, a Ciszterci Rend lett. E rövid idő alatt is kézzelfogható bizonyítékaik vannak, hogy melyik a jobb „gazda”. A kiegészítő támogatás alapján egyértelműen megállapíthatjuk, hogy iskolánk jobb pénzügyi kondícióhoz fog jutni, mint az önkormányzati évek alatt. A hosszú évek hiányosságait nehéz lesz pótolni, de a legszükségesebbeket már elkezdtek. A tornatermünk közel három évig nem működött. Erre a tanévre a több mint 20 éves fűtésrendszer végérvényesen felmondta a szolgálatot. Ezért égetően szükség volt a tornaterem és a hozzá kapcsolódó öltözők fűtés megoldására. Ez határidőre elkészült, a beruházás összege 3 millió forint, melyet adakozásból, az 1%-os adó hozzájárulásból, valamint pályázatokból teremtetjük elő. Szükségessé vált az egész épület fűtési rekonstrukciója. Szintén saját erőből elkészítettük a terveket, melyeknek értéke meghaladja a 800 ezer forintot. Első lépésben a régi épület fűtését szeretnénk kivitelezetni. Eger város önkormányzatától szerződésben foglalt ígéretünk van arra, hogy 1998-ban 10 millió forintot utalnak át a fűtésproblémák megoldására. (1999-ben szintén várható 10 millió forint.) Továbbra is pályázunk a Környezetvédelmi Minisztériumnál.

Ebben az iskolaévben összesen 804 diák tanul a Gárdonyiban, akiknek nagyobb részük leány (74 %), ahogy ma a többi ciszterci iskolában is. A 4 évfolyamos iskolában 24 osztály működik. Részükre a régi épületben 15, az új épületrészben 9 tanterem áll rendelkezésre. Ezenkívül még 3 – kémiai, fizikai, biológiai – szakelőadó-teremben, 2-2 kémiai, ill. számítástechnikai laborban tanulhatnak.

A tanulók 36%-a lakik a városban, 32 %-a pedig kollégiumokban és 31 %-a bejáró. 10-en laktak albérletben.

Az iskolában 63 állandó, ill. 7 óraadó tanár tanít.

Elkészítettük a beiskolázási tájékoztatót az 1998/99-es tanévre. Elsősorban az Egri Érsekség területéről várjuk a jelentkezőket – vallásra, nemre való tekintet nélkül. Azokat a fiatalokat várjuk, akik elfogadják a katolikus iskola szellemiségét és értékrendjét. Két tanítási nyelvű angol (*ez azt jelenti, hogy három tantárgyat angol nyelven kell tanulniuk*), speciális német nyelvi, kémia-biológia, matematika-informatika és humán tantervű gimnáziumi osztályok valamint pedagógiai szakközépiskolai osztály indítását tervezzük.

Az elmúlt tanévben érettségizettek felvételi arányszáma elérte a 70%-ot, ami országos viszonylatban is kiemelkedő. Ez is közrejátszhatott abban, hogy a minisztérium iskolánkat bízta meg az 1998-as tavaszi Országos Szakmai Tanulmányi Verseny megrendezésére.

Ezúttal is köszönjük igazgató úr részletes tájékoztatóját, és kérjük a jövőben is ossza meg velünk az iskola sikereit és gondjait

A Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának tisztújító közgyűlése

Szeptember 14-én tartotta Diákszövetségünk tisztújító közgyűlését a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola dísztermében. A közgyűlésen 43 diák társunk mellett részt vett *dr. Kerekes Károly* OCist ny. zirci apát és *dr. Nemes Zoltán* a MCDSZ elnöke.

Dr. Kovács Endre OCist egri segédpüspök, Diákszövetségünk elnöke megnyitójában emlékeztetett arra, hogy a Rend is mindig szeptember 14-én, Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepén tartotta Nagykáptalanját. Gondoljuk a ciszterci rendi eleinkre, – mondotta – hiszen a Rend jövőre lesz 900 esztendő.

Megérhettük, hogy Egerben újból megindult a ciszterci

gimnázium – folytatta megnyitójában – és ezért mindennek előtt Istennek hálát és köszönetet mondunk. Megköszönjük mindazoknak a fáradozását, akik ezt munkálták, ebben a Ciszterci Diákszövetség munkáját.

Lassan korosodó, idősödő emberek vagyunk, akiknek több idejük jut már az imádságra. Igyekezzünk minél többet és tudatosabban imádkozni a Rend jövőjéért, különösképpen azokért a fiatalokért, akik a rendi iskolába járnak – fejezte be szavait a Diákszövetség elnöke.

Ezután *dr. Száva József* ügyvezető elnök tartotta meg beszámolóját. Előjáróban köszönetet mondott azoknak a diáktársaknak, akik az iskolánk átvételét megelőző előkészí-

Minden kedves öreg és fiatal ciszterci diáknak áldott karácsonyt és boldog új esztendőt kívánunk!

tő tárgyalásokon közreműködtek, és hozzá-járultak az önkormányzat által hozott kedvező döntéshez.

Csak vázlatosan szövegezte a Diákszövetség utolsó közgyűlése óta eltelt – közel másfél éves – munkájáról:– Emléktábla-állítás az iskolában és a templomban, hangverseny rendezése a templomtető-felújítás javára, a Millecentenárius emlékére pályázatok kiírása és átadása, részvétel az öregdiák értekezéseken és a gimnáziumi rendezvényeken, stb. Mindezekről a negyedévenként megjelenő kiadványunkból a tagok rendszeresen értesülhetnek.

Örömmel állapította, hogy a diákszövetség tagjainak száma a közgyűlés időpontjában 255 fő, vagyis az elhalálozások ellenére sem csökkent. Új jelenséggé említette, hogy az iskola diákjainak szülei közül többen is léptek be szövetségünkbe. Az elnökség foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a

Ciszterci Diákszövetség mellé társként megszervezi a Gárdonyis diákok szövetségét.

Befejezésként foglalkozott a 213. sz. Koháry István cserkészcsapat munkájával. A ciszterci cserkészcsapatok nagytábor rendezését tervezik 1998-ban a Ciszterci Rend 900 éves jubileuma alkalmából. Erre való felkészülés érdekében meg kell erősíteni cserkészcsapatunkat, amelynek létszáma az elmúlt években az érettségizett cserkészdiákok távozása következtében igencsak megcsappant. Jó lenne fiatal tanárokat bevonni a csapat munkájába– fejezte be beszámolóját diákszövetségünk ü.v. elnöke.

A közgyűlés résztvevőit köszöntötte dr. Nemes Zoltán a MCDSZ elnöke, aki beszámolt a visszakapott budai Szent Imre Gimnáziumról is.

Dr. Kerekes Károly OCist, ny. zirci apátúr tájékoztatása a Rendről

A közgyűlésen Kerekes Károly ny. apátúr tájékoztatott a Rend helyzetéről, gondjairól:

„Nyolc esztendeje, hogy elindult egy lehetőség a megújulásra. Arra a megújulásra, amely a szétszórásakor több mint kétszáz felszentelt ünnepélyes fogadalmas, tanári „bevetésre” bármely pillanatban kész rendtárral elindult az „ismerd meg hazád történetét”, vagy pedig túl a határokon „ismerd meg a biztos bizonytalanságot” útján. Mert éveken, évtizedeken keresztül egyetlen biztos jövője volt annak, aki elhagyta az országot: a bizonytalanság.

Ma 45 ünnepélyes fogadalmas tagja van a rendnek Magyarországon, ebből összesen négy az, aki már a megújulás éveiben nevelődött cisztercié és szentelődött pappá. Hét klerikusunk tanul Zircen (Klerikus: a novíciátus elvégzése után már egyszerű fogadalmat tett, de még teológiai tanulmányait folytató szerzetes.) Klerikusaink a teológia alsóbb éveit Zircen, felsőbb éveit a veszprémi egyetemre bejárva végzik. Később kerülnek egyetemre, Budapestre vagy Pécsre. A négy felszentelt közül kettő a piliscsabai katolikus egyetemen történelem illetve olasz nyelv-szakosként végzi tanulmányait. Legfontosabb törekvésünk most, hogy a teológiát maradék nélkül elvégeztetjük minden növendékünkkel, hogy belekapcsolódva így munkás életünkbe minél előbb igazi munkatársaink legyenek. Ehhez természetesen időre és nem kevés türelemre van szükség. Kissé fanyar humorral szoktam mondani: expressz baromfi nevelés lehetséges, de expressz ciszterci szerzetes nevelés nincs! Így

kapcsolódhatnak bele az iskolai munkába és régi „örhelyeink”: Baján, Budán, Pécsen, Egerben, Székesfehérváron. Mint ahogy az már több helyen el is indult. Pécsi és székesfehérvári gimnáziumunk, mint ismeretes, már eddig is „rendi fenntartási jogú” volt, az idén szeptemberben immár a budai és az egri is.

Jogilag és lényegileg már minden fontos objektumunkat visszakaptuk, amit igényeltünk. Zirci anyamonostorunkat is, bár ott még nem vettünk mindent birtokunkba. De minden a legjobb úton halad; még az apátság bazilika renoválása is.

Baján még nem vettük át „funkcióban” a gimnáziumot a csereként kapott – a réginél tágabb lehetőségeket nyújtó – épületet. Itt egyelőre, hozzájárulásunkkal a KÉSZ üzemelteti az iskolát, de olyan igazgatóval, aki szívvel-lélekkel „a mi utunkon jár”. És itt már nemcsak a nyolc osztályos gimnázium indult el katolikus módon, hanem alatta általános iskola is, sőt óvoda is. Annak ellenére, hogy kezdetben nem kis nehézségek meredtek elé... De végül is a rend ügyintézője Baja város kitüntetésre lett, és a város első embere így nyilatkozott: Igen, így kell az embert nevelni, minél korábban és minél teljesebb – keresztény – emberré; erre így büszke lehet városunk!

Hogy milyen eredményt értünk már el? *Elbizakodásra nincs okunk, de jó reménységre, sőt már hálaadásra igen. A kesergés tűnjék el. Mint szoktuk mondani: iskoláink az emlékezés várai...*”

Az Alapítvány és a Diákszövetség pénzügyei

1. Az Egri Ciszterci Rendház és Gimnázium újraindítása alapítvány – Szelényi János beszámolója

Nyitó állomány 1996. jan. 1-én **361 768 Ft**

Bevételek

– Alapítványi befizetések	117 000Ft
– Kamatbevétel	46 183Ft
Összesen	163 183Ft

Kiadások:

– Adom. a templomtető jav.-ra	305 000Ft
– Adom. az iskolának (hang. ber.)	99 800Ft
– Adminisztratív kiadások	4 819Ft
Összesen	409 619Ft

Záró állomány 1996. dec.31-én **115 332Ft**

2. Diákszövetség – Tóth Kamill beszámolója

<i>Nyitó állomány 1996. jan. 1-én</i>	125 804Ft		
<i>Bevételek</i>		<i>Kiadások:</i>	
– Tagdíj befizetések	55 500Ft	– MCDSZ tag-díjhozzájárulás	12 000Ft
– Kamatbevétel	1 909Ft	– Cserkészcsapat támogatása	5 000Ft
– Egyéb befizetések	<u>43 000Ft</u>	– Egyéb támogatás	2 000Ft
Összesen	100 409Ft	– Bank-, posta- ügyv. ktg-ek	58 632Ft
		– F/F újság (egri, pécsi)	27 840Ft
		– Emléktábla, koszorú, stb.	29 700Ft
		– Az iskola támogatása	<u>41 740Ft</u>
		Összesen	176 912Ft
<i>Záró állomány 1996. dec. 31-én</i>	49 301Ft		

A Diákszövetség új tiszttikara

A beszámolókat után került sor a tiszttikar megválasztására. *Dr. Szerdahelyi Ferenc* a Jelölő Bizottság elnöke terjesztette elő javaslatát az új elnökségre, melyet a közgyűlés egyhangúan fogadott el.

Az új tiszttikar:

Örökös tiszteletbeli társelnökök:	<i>dr. Seregély István</i> egri érsek, a MKPK elnöke <i>Keszthelyi Ferenc Jeromos OCist</i> váci megyéspüspök <i>dr. Ringelhann Béla</i> ny. egy. tanár <i>dr. Kovács Endre Gergely OCist</i> egri segédpüspök, <i>dr. Kerekes Lajos</i> ny. bírósági elnök, <i>dr. Száva József</i> okl. vegyész-mérnök, kandidátus, <i>dr. Suba János</i> ny. főiskolai tanár, <i>v. Bartha István</i> ny. banki o.v., <i>Tóth Kamill</i> pü. szakember, <i>dr. Hibay György</i> jogász, <i>Oláh Gyula</i> okl. gépészmérnök, és <i>Tar József</i> közgazdász <i>v. Miskey Kálmán</i> okl. bányamérnök <i>Csák György</i> tanár
Elnöke	
Alelnök	
Ügyvezető elnök	
Titkár	
Jegyző	
Gazdasági-titkár	
Felügyelő Bizottság elnöke	
FB tagok:	
Cserkészösszekötő	
Elnökségi tag	

„Szent Erzsébet” ciszterci leánykollégium – Egerben

A szeptember elsejével visszacapott – eddig Ady Endre nevét viselő – kollégium névadó ünnepsége és megáldása volt Szent Erzsébet ünnepén november 19-én. Ez a kollégium az öregdiákok számára elég ismeretlen, hisz bennünk erről az épületről a régi „rendházkép” él, ahol tanáraink laktak. Megkértük ezért *Mozsgai Tádé OCist* atyát, aki a kollégium vezetője is, szóljon a házi ünnepségről és mondjon egy pár szót a Szent Erzsébet Kollégiumról.

„Szent Erzsébet kötényében a legenda szerint rózsát találtak. A ti szívetekben szolgáló jóság legyen, mert abból kell adakoznotok jövőző családoknak, gyermekeiteknek, unokáitoknak...” Így kezdte *Juhász Ferenc*, az Érseki Szent József Kollégium igazgatója a Szent Erzsébet kollégium „névadó ünnepségét”, 153 kollégista leány, a nevelő testület és néhány meghívott vendég előtt. Az ünnepségen az egri társkollégiumok vezetői és Diákszövetségünk részéről Száva József is részt vettek. Aztán szenteltvíz hullt az izléses Szent Erzsébet szoborra, majd a ház megáldása következett: „lakjék benne boldogság, isteni áldás, derűs öröm, szeretet és egészség. Távozzék innen a gonosz lélek ártalma, minden gonosz viszálykodás. Lakjanak itt a békesség angyalai...”

Egy 4.-es kollégista leány hegedűszóval kedveskedett Szent Erzsébetnek, egy másik Szent Erzsébet dicséretét mondta el (egyik nevelőtanár írása), egy harmadik Szent-Gály Kata „Erzsébet” című versét adta elő. Felcsendült az egész közösség ajkán a 300 éves ének: „Szent Erzsébet asszony életéről...” A Zsolozsmáskönyv himnuszát szavalta egy lány: „Vigadj boldog Pannonia”, majd Szent Pál Szeretet himnusza után *Mikolai Vince* a Szeminárium rektora – végeredményben ő is „diákothon-igazgató” – szólt a kollégium és a leányok felelőségéről. Schütz Ünnepi dalával zárta az énekkar a szerény ünnepséget. Utána a kollégium vezetője mondott köszönetet. Majd az ünnepi vacsora következett.

A kollégiumunk egyébként nem túl nagy, de sem bővíteni sem szűkíteni nem tudjuk. Szűkíteni csak a rendház javára lehetne, ha egy nagy stúdiótermet vennénk el, de akkor 48 gyerek nem tudna hol tanulni. (Egyszer természetesen ezt a nehézséget is meg kell majd oldanunk, mert reménykedünk abban, hogy több ciszterci atya is lesz Egerben.) 158 gyereket tudunk elhelyezni, jelenleg 150-en vagyunk. 14 hálószobánk van. Ez a következő hetekben talán leolvad 13-ra és ezzel egy második kis stúdiótermet nyerünk a négy nagy mellé.

Hat nevelőtanár teljesít szolgálatot, akiknek egymás közt és velem igen jó a kapcsolatuk. Mindent megbeszélünk egymással: nélkülük semmit nem rendelek el. Ez a tanári közösség igen jó kis katolikus gárda.

És a keresztény nevelés a kollégiumban? – Természetesen néhány kívülálló kevésnek találja, de én egyelőre nem akarok „lóugrásokban” galopponni, hanem – a sakknál maradván – csak lépésenként, mint a „gyalog”. Ez most a következőket jelenti: hálóként heti egy alkalommal közös esti ima (a többi napon jusson eszünkbe, hogy magukban is tudnak imádkozni), és csoportonként havonta egyszer jönnek hétköznaponként a reggel 7 óras

szentmisére templomunkba. Ezen most már énekelnek 1-1 éneket. Adventben csütörtökönként és hálóként adventi koszorú köré gyűlnek imádkozni-énekelni. Az esti imádkozásokat ők állítják össze a nevelőtanáraik segítségével. Ezeket az imádkozásokat nagyon szeretik.

A mindig előforduló nehézségekről, sokszor nagyon súlyosokról – csőtörés, egy-egy gyerek „törése” – nem számoltam be. Szent Erzsébet asszony segít majd ezeket megoldani. Ő segítse a nevelőtanárokat, hogy szent magyar asszonyokká tudják nevelni a leányokat, segítse a leányokat, hogy merjenek és akarjanak keresztényekké lenni! – fejezte be ismertetését Tádé atya.

Tanáraim voltak – *Deáki tanár úr visszaemlékezései*

A nyár folyamán, nem sokkal halála előtt küldte el írását Sándor atya, amelyben egri diákkori tanáira emlékszik vissza. Deáki (Döfler) Sándor 1922–24-ben a VII–VIII. osztályt végezte iskolánkban, mint ciszterci papnövendék (kisciszter).

Szalay Gábor, azaz „Szőri”

Mikor rá gondolok nagyon nehéz egy emberben együtt látni a görög tanárom, hosszabb ideig gyóntató atyám és szinte gyermetes emberkét.

A katedrán ült; mi csak egy törékeny, sűrű feketehajú szemüveges gubancot láttunk belőle, de annál meglepőbb volt: erős hangok törtek ki belőle, a tanító vagy fegyelmező szavak. Feddésében teljesen eredeti kifejezéseket használt. Ha ez nem volt elegendő, két tenyerével csapott a katedrára. Ha egy padban ülő szóváltását észrevette, „Mit szocorognak, mint kiszolgált szódásüvegek?!”

A háború idején egy vizsgára szabadságot katoná sehogya sem boldogult írásbelijével. Már egy negyedóra volt hátra, mikor kiment WC-re, és utána elkészült a feladatával. Szőri megkérdezte tőle, melyik fegyvernemhez van beosztva? A felelet: A gyorstüzélszékhez. – Mindjárt gondoltam – teszi hozzá Szőri megbocsátóan mosolyogva.

Bár én nem szoktam puskázni, mégis megtörtént a következő eset. Írásbeli dolgozatban görögből magyarra kellett fordítani kb. 15 sort. Megbirkóztam volna vele magamtól is, de egri növendék-elődeinktől elég sok maradt ránk. Többek közt fölismertem, hogy fordítandó görög szöveg magyar fordítása is meg van az örökölt görög-könyvben. Nem vesződtem tovább, hanem – a kísértés nagy volt – egykettőre kiírtam ciszter diákelődöm mellékelt füzetéből. Hát „Szőri” számított puskázókra, és tudatosan kihagyott két sort a fordítandó szövegből, és én ilyesféle csapdára nem is gondoltam.

Borzasztóan bántott a leleplezés, mert különben jó jegyet kaptam volna rá. Szőri annyiban volt elnéző irántam, hogy csak áthúzta a dolgozatomat. Nem írt rá jegyet. Én másnap elmentem hozzá, és a valóságnak megfelelő szövegezéshez még egy bocsánat-kérést is hozzátettem.

Mint gyóntatóm érdekesen adta föl az elégtételt. A gyóntást megelőző és az azt követő ünnep imáiból kellett egyet-egy e breviáriumból elmélkedve elimádkoznom. Jámorságát annyira megbecsülték, hogy szobája ajtaja előtt többször együtt álltam pl. Péteri püspökkel.

A főoltárnál ritkán engedték misézni. Mert jámborsága némi aggályossággal párosult. Ő a purifikáló papokhoz tartozott, azaz azzal hosszabbította meg szentmiséit, bár néha az átváltoztatás szavait is megismételte. A „hoc est enim corpus meum” hoc-jába is többször belefogott. A kehely purifikálását nyelvvel is végezte: a kehely belsejében. Később a kápolnában misézett, és nehéz volt oly ministránst találni, aki nem neveti el magát. Az egri földrengéskor éppen hogy elérte a sekrestyeajtót a főoltárnál elmondott szentmiséje után, mikor a főoltár fölötti terrakotta szoborcsoport a főoltárra zuhant. Ha ott éri, biztosan halálra zúzta volna.

Szalay Gábor rajongásig szerette szüleit, különösen édesanyját, akinek életnagyságú olajfestménye függött cellája falán. A gramofonján sokszor lejátszatta annak kedves lemezét: „Mit ér nekem a márkiság?” Szülei halála után, ha tehetette kijárt a temetőbe, és többszörösen, könnyezve körüljárta sírjukat. Sok időt töltött ott és beszélgetett velük.

Evetovics Kunó vállalta az öreg Szőrivel való törődést; Gábor bácsi özöngyalának nevezte. Érdekes, hogy az egyébként magába gubózott ember jól érezte magát, ha Kunó Budapestre hozta. A tömegben elvesztette szinte mumifikált voltát.

A háború alatt az óvóhelyre kellett lemennie, a lefelé menés közben a lépcsőkön összevissza tört. Mikor nagy nehezen járt tudott, az egri rendház, mint tehertételtől úgy szabadult meg, hogy Zircre küldte. Holott ott is bőven akadt öreg menekült. Úgy tudom ott halt meg.

Kovács Demjén tanár úr

Érdekes jelenség volt galambösz hajával, pirospozsgás arccal. Szigorúsága látszatát keltő tanárkodását időnként leleplezte szelid mosolya. Ha az ember a rendházba belépett, a derűs lépcsőház alján már vidám kanári csicsérgés fogadta. Az ő emeleti szobája egyik sarkában állott egy 10 kanarit befogadó, mennyezetig magasodó madárkalitka. Hogy jól érezzék magukat ez aranyos szárnyasok, a rácsra épült fészkek és az egész napot kitöltő kanári koncert igazolta.

Külön kedves epizódként emlékezem meg névnapjának szerzetestársai részéről való megünnepléséről. Ő ugyan kérte, hogy szokjanak le e számára fárasztó és költséges vacsora utáni köszöntéséről. De hiába. Ez, mikor egri kisciszter voltam, így folyt le: (Mi – kisciszterek – nem vettünk részt benne.) Az igazgató-házfőnök, Werner Adolf – később zirci apát – vezetésével a rendtagok lementek a zeneszertárba. Ki-ki választott magának, főleg a fűvös zeneszerszámok közül egyet. Aztán megindult a menet az ünnepelthez. Ha nem tévedek, Werner Adolf a nagy szárnykürtöt vitte. Magától érthetődik, hogy nem egy nyitányt adtak elő, hanem ki-ki tudója képessége szerint csalt ki hangot a kürtből, trombitából, fuvolából, stb. Hogy Kovács Demjén tiltakozása ellenére se akadályozta meg e komikus ünneplést, az biztos. Pedig bezárhatta volna szobája ajtaját. De mikor a jóságos perjel úr is részt vesz e melegszívű komédiában...

Unger Barnabás

Az egri rendházban elég sok „tanár úr”, régi típusú rendtag akadt. Hallani sem akartak szerzetesi reformról. A zsol-tárok ciszter-stílusú éneklése szerintük „koldus ének” volt. Ezek közé tartozott Unger tanár úr is, aki németen kívül jól

beszélt franciául. Ezek délutáni sétájukat ezüsthagymás sétabotjukkal rendszerint a főutcán végezték.

Minket növendékeket csak egy félig nyitott ajtó választott el ciszter tanáruinktól, akik nem sokat törődtek velünk, még prefektusunk Tóth Ágoston sem. (Dombi Márk és Balassa Brúnó nem tartozott a reform-ellenes irányzathoz.)

A tanári kar étkezése egyidejűleg folyt le a miénkkel. Néha el-eljutott némi beszédfoszlány hozzánk. Unger tanár úr nevetése is, amit mi „homéri kacajnak” neveztünk.

Több tréfa és tréfás dal keletkezett az Egerből Putnokra vivő kisvasútról. Ezek közül egyet ide írok, mert ezt ő többször elénekelt, és hangos kacajjal ismételte utolsó két sorát:

Hajdanában nem volt vasút;
egy napig is eltartott
Egerből Putnokra az út
Most már a kis vasút fut velünk...
felülünk az éjjelire
és máris ott vagyunk

Nem hiteles szövegem, de a befejezésre jól emlékezem.

Később, utolsó találkozásunkkor már nem nevetett. Aggódva kérdezte tőlem: Mi lesz a Renddel? Ő is idekerült Pannonhalmára, és itt halt meg.

A Szent Bernát Gimnáziumban tanítottak

Nyolc tanárunk él, akik Szent Bernát Gimnáziumban tanítottak – írtuk a Veni Sancte-i számunkban. De mindjárt korrigálnunk is kellett, mivel lapzártá után értesültünk Deáki Sándor tanár úr haláláról. A mostani számunkban Oltai tanár úrról kell ugyanezt írunk, aki október 14-én hunyt el Egerben.

És még egy korrekció... Tárkányi László (39) és Székely Tamás (39) diáktársaink hívták fel figyelmünket, hogy dr. *Divinyi Mihály* tanár úr, aki 1935–37 között tanított iskolánkban, Budapesten él.

OLTAI RUDOLF

Oltai Rudolf 1912. október 30-án született Bileken a mai Bosznia Hercegovinában. A családnak 1918-ban Magyarországra kellett menekülnie. Kecskeméten telepedtek le. Itt végezte iskoláit, a római katolikus leányiskolában érettségizett. Felfigyeltek a szertorna terén elért eredményeire. E területen országos délkerületi bajnokságot is nyert. A Testnevelési Főiskolán tanult, ahol 1937-ben szerzett diplomát. Állami ösztöndíjjal az USA-ban az Ohio állambeli Springfieldben, az ottani Witterberg College-ban egy évet tanult. Hazajövet 1938 – 40 között az egri Szent Bernát gimnáziumban tanított, majd az egri Érseki Felsőkereskedelmi iskolában, illetve annak jogutódjában az Alpári Gyula Közgazdasági Szak-középiskolában volt tanár nyugdíjazásáig. 1959-ben magyar nyelv és irodalomból, 1961-ben angolból szerzett újabb diplomát. (Az 1997. szept. 12-i Heves Megyei Hírlap „Mindig a diákokért munkálkodott” cikke alapján)

A Heves Megyei Hírlap 1997. szeptember 10-i számában képes híradás jelent meg Oltai Rudolf tanár úrról, akinek 1938/39 évben gimnáziumunk volt az első tanári állomása. Sajnos csak még egy esztendeig tanított intézetünkben, mert v. Szabó Ferenc (Szabó Franci), aki előzőleg már nyugdíjaztatni akarta magát, mégsem ment penzióba, tovább tanított, így Oltai tanár úr számára nem volt állandó megbízású tanári állás, és elment az Érseki Felsőkereskedelmi Iskolába.

Rudi bá' nagyon kedves tanárunk volt. A mi intézetünkben működése két évben ösztönösen megszerettük, tiszteltük, hiszen tőlünk, akkori VI–VII-es gimnazistáknál

korban sem állott messze és amellet kitérő lelkes tanár, vívómester, sítrénerünk volt és az első évétől kezdve cserkésztszünk a Koháry csapatnál.

Akik még élünk és emlékezhetünk az 1938-as karácsonyi vakációban tartott sítáborunkra, és ott a mindig jókedvű, mindig segíteni kész kitérő sport- emberre és tanárra. A behavazott Bükkben, a Bálvány csúcsa alatti vén fenyves sarkában megsimuló tanyákon, a Csurgói őrházban együtt ültünk a kályhából kivillogó tűz fényében Wáger – Vajk – parancsnok úr, Lénárt János bácsi, a keristák Eszterházy csapatának parancsnoka, akinek három fia együtt szántotta velünk a behavazott lejtőket, meg természetesen Rudi bá'.

Éjszakánként ugyanúgy vállalták a kályhák táplálását, mint ahogy mi is váltottuk egymást; nappal együtt építettük a domboldal alig egy méteres „dobbantóját” hóból, hogy együtt örüljünk, ha sikerül jó lendülettel erről a minisáncunkról 3-4 métert „repülni”. Együtt siklottunk libasorban az orgonáló fenyevesek alatt és egyformán nehéz szívvel hagytuk magunk mögött az őrházat, amikor letelt a vakáció és elindultunk a szilvásváradai állomás felé.

Máskor fehér vívó plasztronban tűnik elém a Tanár úr, amikor délutáni sportköri órákon a kardvívást gyakoroltatta velünk. Egyenként külön is vívott valamennyiünkkel, így készített fel a házi versenyekre. Emlékszem, már a második éve tanultunk vívni tőle és kezdtük hinni, hogy jól engedelmeskedik már a kard kezünkben, amikor egyszerre azt

éreztük, hogy a vele folytatott vívó lecke során hiába igyekeztünk a megszokott módon háritani vágásait, csak úgy záporoztak mellényünkön a tusok. Amikor látta meglepett és egyre gyengülő védekezéseinket, letette a sisakot és elnevette magát: „Hát nem vettétek észre, hogy gyakorlás közben bal kezembe vettem át a kardot, azért volt olyan szokatlan a vívásom!” – azután együtt nevtünk a cselen és megtanultuk, hogy aki az életben kiáll vívni, legyen felkészülve minden váratlan eseményre.

Mosolyogva, fiatalon, szeretettel tanított. Így maradt meg az emlékünkben és ilyennek láttuk, amikor 1996-ban az 55. éves találkozónkon meleg baráti tekintettel nézett végig az igencsak megcsappant létszámú osztályunkon a katedráról.

(Dr. Hibay György)

.....

Találkozóink 1997-ben

(második rész)

64 évesek - (1925-1933) találkozájáról dr. Kállay György diáktársunk számolt be:

Kb. tíz évvel ezelőtt úgy határoztunk, hogy mindaddig, amíg jártányi erőnk engedi minden évben június hó utolsó hetében Egerben összejövnünk. Akkor még viszonylag elég szép számban vettünk részt ezeken a találkozókön

Az idén, június 26-án ugyanaz a hét diáktárs találkozott Egerben, mint a múlt évben. A még élő tíz diáktárs közül hárman jelezték, hogy sajnos nem tudnak részt venni a találkozón. Ketten saját komoly betegségük miatt nem jöhettek, a harmadiknak pedig a felesége volt olyan egészségi állapotban, hogy nem lehetett egész napra magára hagyni. A két beteg társunk közül az egyiket, dr. Czeglédi Józsefet nemrég temették el Egerben.

Június 26-án reggel tíz óra után futottunk össze a Széchenyi utcán a mozi előtt. Ide mi pestiek érkeztünk elsőként. Néhány perccel később jött az Egerben lakó Pápai András (Maxi), akinek különösen megörültünk, mert ő a múlt évi találkozó alkalmával súlyos betegség és műtete után bizony nagyon leromlott kondícióban volt. Most pedig a 85. évében teljesen visszafiatalodott, testileg-lelkileg kiegyensúlyozódott, életvidám ember benyomását keltette. Teljesen egyéni kissé fanyar humorra is helyreállt. Szóval a régi, igazi Maxi állt előttünk.

Aztán hamarosan megérkezett Bartók Jancsi, s végül befutott Szegedről a Csenkey család. Csenkey Pistával eljött felesége és mérnök fia. Mint rendszeren máskor is velünk tartott Simon Pisti felesége is. Így tehát a három vendéggel együtt összesen pont tízen voltunk. Ezek a percek természetesen a viszontlátás örömeinek jegyében zajlottak. Örültünk annak is, hogy az elmúlt esztendő meglehetősen magas

életkorunk ellenére sem hozott semmi különösebben kedvezőtlen változást sőt ellenkezőleg, mint említettem Pápai Maxi esetében örvendetes gyógyulásról számolhattam be. Így röviden, jó kedéllyel megtárgyalva a mögöttünk hagyott esztendő, felmentünk a Primusz udvarra, ami persze már nem udvar, mert a falát lebontották és a régi udvar helyén bokrokkal, padokkal díszített kis tér keletkezett. Tizenegy óráig itt beszélgettünk és főleg fotóztunk.

Tizenegy órakor Bartók János plébános rövid, meghitt misét celebrált. Mise után átvonultunk a Primusszal szemközti igen barátságos kis étterembe. A sörözéssel egybekötött ebéd alatt azután nagyon kedélyes hangulat alakult ki. A beszélgetés tárgya lényegében akörül mozgott, ki hogyan élte meg, hogyan vészelte át a hátunk mögött álló mozgalmas, izgalmas, veszélyekkel, buktatókkal teli kalandos XX. évszázadot. Két elvesztett világháború, kétfajta fasizmus, negyven évi kommunista terror, bizony sok volt egy generáció számára. Az pedig, hogy nekünk hetünknek úgy sikerült ilyen magas életkort megérnünk csakis két tényezőnek köszönhető: egyik az isteni Gondviselés, a másik pedig a Ciszterci Gimnáziumban nyert stabil karakter és világnézet, ami a legsötétebb, legzavarosabb és viharosabb körülmények között is biztos utat mutatott az átlábaláshoz. Itt még fotóztunk egy sort, majd széteszlottunk és egy kis városnézés után újból a vasútállomáson találkoztunk és mi pestiek megint csak egyazon vonattal érkeztünk vissza Budapestre. A találkozón részt vett osztálytársak: *Bartók János* (Demecser), *Csenkey István* (Szeged), *Farkas András* (Bp.), *dr. Kállay György* (Bp.), *dr. Kopál Tibor* (Bp.), *Pápai András* (Eger), *Simon István* (Bp.).

Felhívás!

Kérjük a kedves diáktársainkat, hogy a mellékelt csekken az 1998 évi tagdíjat szíveskedjenek befizetni, hogy támogathassuk iskolánkat, a Rendet és mindenkinek küldhessük újságunkat.

A 213-asok nyári tábora Rózsaszentmártonban

Július 9-én érkezett a 213.sz. Koháry István cserkészcsapat a Mátraalján elterülő, festői szépségű faluba Csák György tanár úr csapatparancsnok-helyettes vezetésével.

A csapatot meleg szavakkal fogadta a falu plébánosa Hubay József esperes, aki nagylelkűen felajánlotta a plébánia épületét szálláshelyül. A szentmiseken is mindennap részt vehettünk.

A tábor ünnepélyes megnyitóján az öregcserkészek is megjelentek.: dr. Száva József és v. Miskei Kálmán

hajdani cserkészélményeiket felelevenítve mondtak el néhány érdekes, mulatságos történetet. Arra is felhívták figyelmünket, hogy a cserkészetben kapott útravalók a mai napig kitartottak, és életükben nagy segítséget nyújtottak számukra. A megnyitót megtisztelte jelenlétével Kovács Endre püspök atya is, aki diákkorában maga is aktív cserkész volt

A következő napokon különböző vetélkedők, versenyek, kirándulások és túrák követték egymást. A résztve-

vők kisebb csoportokban tájékoztató, növény- és gombafelismerési, műveltségi, valamint biblikus- és egyháztörténeti kérdésekben mérheték össze tudásukat. Nem maradt ki a programból a helytörténet sem.

Az idő elrepült. Vasárnap este lobbant fel a búcsú-tábortűz. Hétfőn szentmise után megkezdődött a sátorbontás, pakolás. Véget értek az együtt töltött vidám napok, de a Tűz nem alszik ki szívünkben.

Enyedi Ferenc 3c.

Cserkészélet(em) az egri ciszterci gimnáziumban

Győri Iván (47) USA-ban élő diáktársunktól kaptuk e kedves írást, aminek örömmel adunk helyt újságunkban.. Érdekes időszakot ölel fel, amire a „fiatalabb” öregdiákok is szívesen gondolnak vissza. – Írását 2 részletben közöljük.

1940 őszén kezdtem a második osztályt, akkor lettem cserkész. Vágyódva nézegettem azokat, akik már jelöltek voltak. Nekem – vidéki létemre – meg kellett vámi szüleim választást, lehetek-e? Végül megjött az igenlő válasz, már mehettem „Nagy Laci” üzletébe megvásárolni az egyenruhát, felszerelést. Sok felkészülés és tanulás után végül is elérkezett a pillanat a nagyudvaron, a fogadalomtétel. Koroncai Ádám vezényszavára felsorakozott a csapat, szemben velük mi, újoncok. Parancsnokunk, Vajk tanár úr, aki egyúttal osztályfőnökünk is volt, engem bízott meg egy beszéd elmondásával. Előléptem. „Parancsnok úr, kedves fiúk! – kezdtem. És ekkor rövidzárlatot kaptam, nem láttam, nem hallottam, csak lélegezni tudtam. Nem tudom mennyi ideig, de nagyon hosszúnak tűnt. Végül mégis megszólaltam: „Kérjük vegyenek fel minket a csapatba.” Ádám vigasztalni akart a végén: „Ha nem tartottál volna olyan sok szünetet, azt hittem volna ilyen rövid volt a beszéded” Így lettem a *Turul* őrs tagja. Az őrsvezetőnk Lieszkovszky Gyuszi (Pufi) lett, aki nagy szakértelemmel és komolysággal vezette az őrsöt. Pázmándy Pista volt a helyettes őrsvezető, Zelei Jóska az énekes. A gyűlések igen érdekesek voltak. Ezekről cserkészfüzetet vezettünk, amit Gyuszi rendszeresen ellenőrzött és a *Turul* őrs pecsétjével lebélyegzett bírálata szigorú volt. A foglalkozásokon a cserkészélettel kapcsolatos tanuláson kívül sokat játszottunk. Számomra legérdekesebb a Kim-játék volt. Az asztalra helyezett 25 – 30 tárgyat egy percig nézhettünk figyelmesen, majd emlékezetből meg kellett nevezni őket. Legtöbbször Hreblay Iván nyert. Az őrs tagjai mind vidékiek voltak. (Egyszer megkérdeztem of. urat, miért? Miért voltunk mi a helybeli fiúktól így elkülönítve? Azt válaszolta, hogy nyáron – mikor mi nem vagyunk Egerben – sokszor kell cserkész munkára kérni a fiúkat, és sokkal jobb volt, ha egy teljes őrs jöhetett.)

Nagyon szerettük az őrsi kirándulásokat. Sokszor bebarangoltuk a Várhegy, Eged, Síkfőkút környékét. De legjobban a Bervai Cserkészparkot szerettük, ahol legtöbbször

éjszakáztunk is. Egyik alkalommal – ezúttal Sziklai Pista volt a segéd őrsvezető – Pufi egy szép kirándulásra vitt bennünket a Bervából. Irány Szarvaskő. De az út a szőlők között vezetett és mi bizony nem tudtunk ellenállni a szebbnél szebb fürtöknek és hol jobbra, hol balra léptünk be a tőkék közé. Egyszer csak ordítást hallottunk. (A szavakat nem akarom megismételni!) Oroszlán Szarvaskőn? Á, de-hogy. Jött a csősz! „Irány a községháza. Majd én beviszem magukat! Mit gondolnak?” És így tovább... Bevallom megijedtünk, már intők, rovíók, sőt még a kicsapás is megjelent a szemünk előtt, mire Gyuszi, aki a sor végén jött, halkán előreszólt: „Add tovább: futólépés!” Ezt a parancsot nem kellett kétszer mondani. Teljes sebességgel előre! Így aztán a csősz bácsi – igaz borzasztó szitkozódás közepett –, de lemaradt. Mert szegény egyik lábára hibás is volt. De nem is nagyon erőltette az üldözést. Mi meg tartottuk a futólépést egészen a Berváig. Sejtettük azért, hogy még nincs vége a szüretnek. Így aztán a parkot környező bokrok és vetés között párosával örködtünk minden világtáj felé. Én Szommer Pistivel vigyáztam a kukoricásban. Egyszer csak pont a mi irányunkból feltűnik a kerülő. Fedezve szaladtunk a cserkészházba és innen Sziklai Pista vette át az irányítást. Elébe ment az öregnek. Jó napot kívánt neki, de aztán hallgathatta a panaszokat. A bácsi elmondta, hogy „így” nem lehet szőlőt „szedni”, hiszen a lábnyomok mind meglátszanak a frissen kapált földeken, és őt meg elcsapják a szőlősgazdák, hogy nem vigyáz a termésre. Pista mondta neki, hogy a parancsnokkal most nem tud beszélni, mert senki sincs csak ő, de holnap jön egy őrs kirándulni, ha esetleg vissza akar jönni..., és adott neki egy doboz cigarettát. Másnap dél körül megint jött a csősz bácsi. Olyan finom szőlőt hozott, amihez ritkán jut az ember, és annyit, hogy alig bírtuk megenni.

A cserkészélet legszebb része nekem a nyári tábor volt. Évvégén nagy lelkesedéssel készültünk a táborba, ami 41-ben Felsőtárkányon, a Varróháznál volt. Jókedvvel, tréfálkozva indultunk neki a menetelésnek. Felnémeten jobbra át

és irány Tárkány. Nem komoly, mondogattuk. Hiszen közel látszik a templom tornya, nem lehet messze. Csak mentünk, mentünk, egyre fogyó lelkesedéssel. Hosszú időbe telt, mire észrevettük, hogy a tárkányi templomnak van egy különös tulajdonsága: akármennyire közeledsz is, mindig ugyanolyan távolinak látszik. Erre csak akkor jöttünk rá, mikor már a templom előtt meneteltünk és hirtelen valóságos

méretűvé vált. Azért csak odaértünk. A felszerelést az érseki kisvasút hozta, ideértve a hátizsákunkat is, azaz abban volt minden ennivalónk. Of. úrnak volt két szalonnás kenyere, azt vágta fel apró darabokra és osztotta szét közöttünk. Sejthető mekkora jutott egynek-egynek...

(folytatjuk)

hírek...hírek...hírek...

- **EZ ÉV ŐSZÉN IS VOLTUNK VÁCOTT...** A hagyományos kirándulásra november 19-én került sor diáktársunk *Keszthelyi Ferenc* OCist váci megyéspüspök meghívására. Rekord létszámban – 35-en, köztük több feleség is – jelentünk meg, volt 33-ban érettségizett öregdiák és volt 54-ben végzett „fiatal”. A kedves fogadás után a püspöki rezidenciáról átsétáltunk a gyönyörűen felújított szemináriumba, amelyet a püspök úr személyes kalauzolása mellett ismerhettünk meg. A baráti látogatás ebéddel fejeződött be, amelyen *dr. Kállay György* a társaság szeniorja mondott köszönetet a szíves vendéglátásért, a családias együttlétért. A jó hangulatot emelte operaénekes diáktársunk – *Bordás György* – remek előadása *Révész Amadé* OCist, volt tanárunk bordalaiból.
- **CISZTERCIEK** címmel reprezentatív formájú könyv jelenik meg decemberben, térképpel, 48 oldal szöveggel és 64 oldalon 130 gyönyörű színes képpel a Ciszterci Rend alapításának 900 éves jubileuma alkalmából. Bemutatja a Kárpát-medencében azokat az apátságokat, rendházakat, plébániákat és iskolákat – összesen 53 helyet –, ahol az első alapítástól (Cikádor 1142) napjainkig ciszterciek imádkoztak és dolgoztak. Az előszót *Zakar Polikárp* OCist., zirci apát, a szöveget *Hervai F. Levente* OCist írta. – Kapható lesz a cisztercieknél. Ára 2200 Ft.
- **A CISZTERCI ALAPÍTVÁNYUNK** a SZJA 1% -ából 18 729 forinttal részesedett – köszönet érte az adózó diáktársainknak, akik az 1%-ot az alapítványunkra irányították. Tekintve, hogy az új adóbevallási időszak már megint közeleg, aki teheti, **most is ajánlja fel az 1%-át** az alábbi adószámot feltüntetve:

Ciszterci Alapítvány Eger 19134934 – 1 – 10

- **MOLNÁR JÓZSEF** festőművész diáktársunk 75. születésnapja alkalmából rendezett kiállítás megnyitóján, szeptember 17-én jó pár egri öregdiák vett részt Budapesten. Együtt ünnepelhettük a fiatalos, mindig oly szerény, ma is alkotó diáktársunkat és élvezhettük a számunkra is élményt nyújtó, remek alkotásait. Isten sokáig éltesse születése napján!
- **ÚJ HEVESI NAPLÓ** legújabb, októberi számában több diáktársunk, *Kapor Elemér*, *Farkas András*, *Renn Oszkár* írásait is olvashatjuk.
- **PYRKER JÁNOS LÁSZLÓ** egri érsek (1772–1847) halálának 150. évfordulója alkalmából emlékünnepe volt az egri Líceumban. Ő volt az Egri Bazilika építője, az ország első magyarnyelvű tanítóképzőjének alapítója, a Szépművészeti Múzeum képanyagának megalapozója, és nekünk még illik tudnunk, hogy Pyrker János *ciszterci szerzetes* volt.

H A L O T T A I N K

Oltai Rudolf középiskolai tanár életének 85. évében október 19-én hunyt el Egerben. Temetésén a volt tanítványok nevében *dr. Kerekes Lajos*, diákszövetségünk alelnöke mondott búcsúzó szavakat. (*Oltai tanár úrról bővebben e számunkban olvashatunk*)

Dr. Kádas István a Diákszövetség Pécsi Osztályának ügyvezető elnöke, aki az egriekkel mindig jóbaráti kapcsolatot tartott, októberben hunyt el Pécsen. Október 9-i temetésén az MCDSZ részéről *dr. Nemes Zoltán*, a szövetség elnöke búcsúztatta. Az egri osztályunkat a temetésen *Oláh Gyula* képviselte.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Dr. Czeglédi József (1933) – Eger,

Dr. Őrs Félix (1944) – Sopron,

Ambrus László (1947) – Eger

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel.:(1) 186 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE karácsonyi számát Oláh Gyula állította össze